

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ,
O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PÉČE O KULTURNÍ DĚDICTVÍ NA ČESKOKRUMLOVSKU

Autor práce: Eva Neprašová
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Kombinované
Vedoucí práce: Prof. PhDr. Emanuel Pecka
Katedra: Katedra společenských věd

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna studijním účelům v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Prof. PhDr. Emanuelu Peckovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

NEPRAŠOVÁ, E. *Péče o kulturní dědictví na Českokrumlovsku : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 70 s. Vedoucí bakalářské práce : Prof. PhDr. Emanuel Pecka.

Klíčová slova: Didaktické programy, Dny evropského dědictví, metody památkové péče, památková péče, památková hodnota, Národní památkový ústav, region Českokrumlovsko.

Bakalářská práce hodnotí různé přístupy k památkové péči na základě sedmi vybraných úspěšných projektů na Českokrumlovsku a vyzdvihuje jejich výjimečnost a přínos pro tento region.

Po teoretické stránce práce seznamuje s bohatou historií Českokrumlovska, se vznikem a novodobým vývojem památkové péče v Evropě, v České republice i v jižních Čechách. Přibližuje aktivity Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích.

Po stránce praktické analyzuje zájem mládeže o památkové objekty a shrnuje důvody, pro které je, dle názoru dospívající generace, důležité o památky pečovat.

Závěrečná část práce hodnotí současný význam památkové péče a její vliv na celkový rozvoj regionu.

ABSTRACT

NEPRAŠOVÁ, E. *Care of Cultural Heritage in Český Krumlov and Surrounding : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2011. 70 p. Supervisor : Prof. PhDr. Emanuel Pecka.

Key words: didactic programmes, European Heritage Days, methods of preservation of monuments, preservation of monuments, historical monument value, National Heritage Institute, the region of Český Krumlov.

This bachelor thesis evaluates different approaches to the preservation of monuments on the basis of seven selected successful projects in the region of Český Krumlov and it points out their uniqueness and contribution to the region.

In the theory part the thesis describes the rich history of the region of Český Krumlov, and the establishment and current development of the preservation of monuments in Europe, in the Czech Republic and in South Bohemia. It outlines the activities of the National Heritage Institute in České Budějovice.

In the practical part the interest of youth in cultural heritage monuments is analyzed and reasons are given why youth think the preservation of monuments is important.

The closing part of the work evaluates the current importance of preservation of monuments and its influence on the overall development of the region.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 REGION ČESKÝ KRUMLOV	12
2.1 Dějiny regionu od nejstarších dob do roku 1989	12
2.2 Vývoj regionu od roku 1989 do současnosti	17
3 PAMÁTKOVÁ PÉČE	20
3.1 Vznik a vývoj památkové péče	20
3.2 Metody památkové péče.....	26
3.3 Vývoj památkové péče v Čechách od roku 1958 do současnosti	27
4 ČESKÝ KRUMLOV – CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH PAMÁTKOVÝCH OBJEKTŮ A ZPŮSOBŮ JEJICH FINANCOVÁNÍ	33
4.1 Egon Schiele Art centrum	34
4.1.1 Projekt a realizace.....	34
4.1.2 Financování a současné využití	37
4.2 Muzeum stavebních dějin a řemesel	39
4.2.1 Projekt a realizace myšlenky.....	39
4.2.2 Financování a význam projektu.....	40
4.3 Muzeum fotoateliér Seidel	41
4.3.1 Charakteristika objektu	41
4.3.2 Historie fotoateliéru.....	42
4.3.3 Financování a význam projektu.....	43
4.4 Zámecké barokní divadlo	45
4.4.1 Vznik a vývoj divadelní budovy.....	45
4.4.2 Projekt obnovy a význam zámeckého barokního divadla	46
4.5 Hradní muzeum	47
4.6 Českokrumlovsko - obnova objektů	48
4.6.1 Rožmberk nad Vltavou – tkalcovský mlýn	48

4.6.2 Fara v obci Svěráz	49
4.6.3 Chátrající památky v regionu	50
5 PAMÁTKY A SOUČASNOST	53
5.1 Dny evropského dědictví (EHD)	53
5.2 Zájem mladé generace o kulturní dědictví – dotazníkové šetření	54
ZÁVĚR.....	62
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	65
PŘÍLOHY	69

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je péče o kulturní dědictví na Českokrumlovsku. Českokrumlovsko je regionem, kde se nachází mnoho mimořádných kulturních památek světového významu, které mohou být v oblasti památkové péče kladným příkladem mnoha českým i evropským městům a obcím. Zároveň je regionem, kde se, hlavně v pohraničních oblastech, velké množství památkových objektů zasloužené péče nedočkal a řada jich v současnosti již neexistuje.

Jedním z důvodů, proč jsem si tuto tematiku vybrala, je skutečnost, že mám k regionu osobní vztah, strávila jsem zde více než patnáct let svého života, od roku 1987 do roku 2005, během studia i v průběhu zaměstnání. Bylo mi tedy dopřáno pozorovat z bezprostřední blízkosti proměnu zaprášeného a omšelého města v jihočeském pohraničí v město, jež si dodnes uchovalo svůj jedinečný středověký a raně novověký ráz, v město s neopakovatelnou atmosférou, které patří mezi nejzachovalejší památkové celky městské architektury v České republice i v Evropě a po právu je od roku 1992 zapsáno na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Druhým důvodem pak je, že v letech, kdy zpracovávám tuto bakalářskou práci, tedy v letech 2009 až 2011, si město Český Krumlov připomíná několik významných výročí. V roce 2009 uběhlo **700 let** od vydání listiny, v níž je poprvé písemně zmíněno **město Český Krumlov**. Při této příležitosti byla, kromě jiného, v městském muzeu v Českém Krumlově uspořádána obsáhlá výstava s názvem *Příběh města Český Krumlov* a pod stejným názvem byla vydána i knižní publikace k tomuto tématu. V roce 2010 proběhla oslava výročí **120 let** od narození rakouského malíře **Egona Schieleho**, který je jednou z nejvýznamnějších a nejvíce fascinujících uměleckých osobností 20. století, a který v Českém Krumlově strávil několik let svého krátkého života. Letošní rok 2011 je rokem 400. výročí úmrtí posledního mužského potomka jednoho z nejvýznamnějších českých šlechtických rodů **Petra Voka z Rožmberka**. V rámci oslav tohoto výročí vznikl rozsáhlý kulturně-poznávací projekt s názvem **Rožmberský rok 2011**, který je organizován Národním památkovým ústavem v Českých Budějovicích ve spolupráci s Jihočeským krajem a mnoha dalšími partnery, a jehož součástí je řada doprovodných kulturních akcí (výstav, přednášek, expozicí, slavností apod.) i vydání odborných publikací.

Výčet výše uvedených aktivit a míst sám o sobě může být pozvánkou k návštěvě a k bližšímu poznání tohoto regionu. Ale jak dalece je historie míst, ve kterých žijeme,

zajímavá pro mladou generaci, která jednou převezme kulturní dědictví do svých rukou? Vidí v dnešní přetechnizované a virtuální době mládež nějaký význam v péči o kulturní památky? I na tyto otázky najde čtenář v této bakalářské práci odpověď.

Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je přiblížit čtenáři problematiku péče o kulturní dědictví na Českokrumlovsku. Na základě sedmi vybraných úspěšných projektů práce představuje různé přístupy k památkové péči, k jejímu financování po roce 1989, které se diametrálně odlišují od převážně jednostranného přístupu ke kulturnímu dědictví, v období do listopadu 1989. Zároveň poukazuje na výjimečnost těchto projektů a vyzdvihuje jejich přínos pro českokrumlovský region. Druhým cílem bakalářské práce je zjistit, prostřednictvím ankety, odpovědi na otázky: Jak dalece je historie míst, ve kterých žijeme, zajímavá pro mladou generaci, která jednou převezme kulturní dědictví do svých rukou? Vidí v dnešní přetechnizované a virtuální době mládež vůbec nějaký význam v péči o kulturní dědictví a v jeho zachování pro budoucí generace?

Koncept práce je integrován do pěti hlavních sekcí. První, teoretická část práce, seznamuje čtenáře s historickým vývojem Českokrumlovka od nejstarších dob panování významných šlechtických rodů přes kulturně-společenský vývoj regionu v průběhu 20. století, po listopad 1989 až do současnosti.

Druhá část přibližuje vznik a vývoj památkové péče v Evropě, v České republice i v jižních Čechách, představuje osobnosti, které měly zásadní vliv na směřování vývoje památkové péče, metody památkové péče a vysvětluje základní pojmy (*památková hodnota, pamětní a přítomnostní hodnota památek, památková péče, atd.*). Charakterizuje působení a činnosti Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích, které s českokrumlovským regionem úzce souvisí.

Ve třetí, prakticko-teoretické části, dochází k představení jednotlivých projektů, pestrosti jejich financování, ke komparaci jejich úspěšnosti a hodnotí jejich přínos nejen pro tento region.

Následující, praktická část, analyzuje zájem dospívající mládeže o historii, kulturní dědictví a památkovou péči. Z výsledků dotazníkového šetření, které proběhlo mezi žáky základních a středních škol, zjistíme, zda vůbec vidí v péči o kulturní dědictví nějaký smysl a zda a jakým způsobem je památky oslovují. Všimá si též významu Dnů evropského dědictví (EHD) a didaktických programů Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích.

Pátá, finální část práce, hodnotí význam památkové péče a propagace kulturního dědictví pro současný život, pro nastupující mladou generaci a poukazuje na její vliv na celkový rozvoj regionu.

Mezi primární zdroje práce patří literární publikace autorů zabývajících se problematikou památkové péče, nejnovější knižní publikace vydané v letech 2009 a 2010 k příležitosti významných výročí týkajících se města Český Krumlov, odborné články z denního tisku, dále přednášky Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích k tématu památkové péče a v neposlední řadě internetové zdroje, ze kterých lze získat nejaktuálnější informace o jednotlivých projektech a souvisejících aktivitách.

2 REGION ČESKÝ KRUMLOV

2.1 Dějiny regionu od nejstarších dob do roku 1989¹

Historie regionu Český Krumlov se začíná rozvíjet již v období starší a mladší doby kamenné (paleolitu, 70 000 – 50 000 let př. n. l.). Nejstarší pravěké osídlení této oblasti dokládají archeologické nálezy ze třicátých let 20. stol. na území českokrumlovské městské části Dobrkovice. Masovější osídlení oblasti je zaznamenáno v době bronzové (1500 – 1200 př. n. l.). Ve 2. a 3. století př. n. l. (mladší doba železná) přicházejí do jižních Čech *Keltové*. Tuto skutečnost dokládá existence keltského hradiště u Třísova. *Slované* osidlují oblast v průběhu 8. stol. n. l. (raný středověk), o čemž svědčí odkrytá slovanská hradiště v Boleticích a v Českém Krumlově. V 9. století patřilo území patrně českému knížecímu rodu Slavníkovců. Ti byli v roce 995 vyvražděni konkurenčním rodem Přemyslovců, kteří tak získali tuto příhraniční oblast, kterou od 10. století procházely dvě významné obchodní stezky, přinášející rozvoj obchodu a novinky z okolních zemí. Byla to *Solná stezka* (nazývaná též Česká nebo Linecká), která vedla od břehů Dunaje u rakouského Lince k Vyššímu Brodu, dále do Rožmberka a do Českého Krumlova a sloužila převážně k přepravě soli. Dále *Zlatá stezka*, která vedla krajinou na sever od dnešního Lipna, směrem na Volary a Prachatice a po níž se do Čech dováželo hlavně plátno, zbraně, víno, sůl a jiné kupecké zboží, z Čech pak obilí, máslo, sýr, ryby a pivo². Na vývoj hospodářského a kulturního života v této oblasti měla vliv nejenom přítomnost výše zmiňovaných obchodních stezek, ale v podstatné míře také panující vrchnost.

Vítkovci

Na konci 12. stol. přicházejí do tohoto kraje Vítkovci, mocný šlechtický rod, který byl tehdy zastoupen dvěma rodovými větvemi, *pány z Rožmberka a pány z Krumlova*. Jako projev přízně přemyslovského panovníka a jako odměnu za prokázané služby získávají četné državy na jihu Čech. Brzy ovšem dochází k mocenským sporům mezi rozpínavými a podnikavými Vítkovci a králem Přemyslem Otakarem II. Ve snaze upevnit své mocenské postavení zakládají Vítkovci hrad *Rožmberk nad Vltavou* (1250) a o tři roky později i hrad *Český Krumlov* (první zmínka z roku 1253). S pomocí církve

---

¹ KUBÍKOVÁ, A., JAKAB, M., MAŠKOVÁ, V. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Město Český Krumlov: Typodesign s.r.o., 2009, s. 6.

² ZÁLOHA, J. *Krajem Lipna*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství, 1980, s 7-52.

pak roku 1259 zakládají Rožmberkové *cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě*. Jako odezvu zakládá král Přemysl Otakar II. o čtyři roky později, roku 1263, *cisterciácký klášter ve Zlaté Koruně* a roku 1265 královské město *České Budějovice*, aby tak posílil svou královskou moc a oslabil rozpínavost a rostoucí moc Vítkovců. V tomto období přicházeli na základě pozvání panovníka do málo obydlených oblastí tohoto území noví, němečtí, osadníci ze sousedních zemí. „*Ti zde po mnoho následujících století žili v kulturně i ekonomicky přínosné symbióze s domácím českým obyvatelstvem. Od středověku až do počátku 19. stol. nebyla v myšlení lidí rozhodující národnost, ale příslušnost k zemi bez ohledu na jazyk*“³. **Rožmberkové** vlastnili českokrumlovské panství po tři sta let, od roku 1302 do roku 1602. S obdobím jejich panování je spojena doba největšího rozkvětu hradu i města Český Krumlov, který učinili hlavním sídlem svého rodu. Díky své výhodné poloze docházelo k rozvoji těsných kontaktů se sousedními rakouskými a německými zeměmi, které přinášely vzájemné obohacení. Tyto skutečnosti významně ovlivnily zdejší uměleckou tvorbu (architekturu, sochařství, malířství), jež dosáhla již v průběhu gotiky vysoké úrovně. Největšími příjemci a objednateli uměleckých děl byli právě Rožmberkové a zdejší cisterciácké kláštery ve Vyšším Brodě a ve Zlaté Koruně. Na sklonku 15. století začínají do Českého Krumlova pronikat myšlenky italského humanismu a renesance, v souvislosti se studiem některých pánů z Rožmberka, měšťanů a kněží na italských univerzitách v Padově a Bologni. Za vlády *Viléma z Rožmberka* (1535 – 1592), jednoho z nejvýznamnějších představitelů rodu, který byl velmi vzdělaným šlechticem a diplomatem, jediným nositelem řádu Zlatého rouna ve svém rodu, od roku 1570 nejvyšším purkrabím Českého království a kandidátem na polský trůn, započala velkorysá přestavba původně gotického krumlovského hradu v honosné renesanční sídlo. Renesanční přestavby se týkaly i měšťanských domů a dalších objektů, a tím se výrazně změnila tvář celého města. Po období prosperity ale přichází útlum. *Petr Vok z Rožmberka*, mladší bratr Viléma z Rožmberka a poslední rožmberský vladař byl v důsledku svého zadlužení donucen českokrumlovské panství roku 1602 prodat císaři Rudolfovi II. a s celým svým dvorem odchází na zámek v Třeboni.

---

³ *Historie regionu Český Krumlov* [online]. Město Český Krumlov, 2006 – 2010 [cit. 2010-11-04]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/region_histor_hireck.xml?style=printa>.

Habsburkové (1602 – 1622)

Od roku 1602 patřilo českokrumlovské panství císaři *Rudolfu II. Habsburskému*. Císař ale v Českém Krumlově nikdy nepobýval, žil zde pouze jeho psychicky labilní levoboček *don Julius d'Austria*. Koncem ledna roku 1611 vtrhlo do jižních Čech žoldnéřské vojsko pasovského biskupa Leopolda, které mělo hájit zájmy Rudolfa II. proti jeho bratru Matyášovi. Následné vypuknutí třicetileté války roku 1618 negativně poznamenalo život celé společnosti a znamenalo jistou stagnaci v jejím vývoji. Válka také přinesla městu novou vrchnost. Císař a král *Ferdinand II. Habsburský* daroval na konci roku 1622 celé českokrumlovské panství štyrskému šlechtickému rodu Eggenberků za to, že jej v průběhu třicetileté války finančně podporovali.

Eggenberkové (1622 – 1719)

Eggenberkové vlastnili českokrumlovské panství, ve třech generacích, od roku 1622 do roku 1719. Jako jediný svého rodu pobýval dlouhodobě na českokrumlovském zámku uměnilovný kníže *Jan Kristián z Eggenberku* (1641 – 1710), který si v Českém Krumlově zřídil honosný aristokratický dvůr, a který výrazně ovlivnil vzhled města i zámku velkorysou stavební činností a bohatým kulturně společenským děním. Jeho manželství s kněžnou *Marií Ernestinou ze Schwarzenberku* (1649 – 1719) zůstalo bezdětné, a tak po kněžnině smrti v roce 1719 získávají Český Krumlov i ostatní eggenberská panství její dědicové, knížecí rod Schwarzenberků, pocházející ze středních Frank v Německu.

Schwarzenberkové (1719 – 1947)

Schwarzenberkové byli kulturně i politicky orientováni na prostředí císařského dvora ve Vídni, odkud povolávali i stavitele a umělce působící při barokních a rokokových úpravách zámecké rezidence. Velkorysé stavební aktivity v Českém Krumlově vyvrcholily za knížete *Josefa Adama ze Schwarzenberku* (1722 – 1782). Český Krumlov se tak zařadil na úroveň předních šlechtických sídel ve střední Evropě. Dalším významným představitelem rodu byl kníže *Jan Adolf II. Schwarzenberk* (1799 – 1888), který, třebaže přenesl v polovině 19. století hlavní rodové sídlo na nedaleký zámek Hluboká nad Vltavou, který nechal honosně přestavět po vzoru anglického královského zámku ve Windsdoru v novogotickém stylu, i nadále významně a s velkým zaujetím ovlivňoval chod hospodářských záležitostí, zejména lesnictví, na

Českokrumlovsku. Díky jeho podpoře byl zbudován mezi lety 1789 – 1822 podle projektu ing. Josefa Rosenauera *Schwarzenberský plavební kanál*, kterým se plavilo dříví ze Šumavy do Rakouska, a který spojoval Vltavu s Dunajem. Dodnes je kanál vzácnou technickou památkou. Bez zajímavosti není ani skutečnost, že kníže Jan Adolf II. věnoval velkou pozornost ochraně a péči o kulturní památky a zároveň dbal o to, aby nové kulturní instituce vznikaly. Stejně tak je významným dílem vybudování *Koněsprežní železnice* (1. část zprovozněna v roce 1832), která je nejstarší železniční trať na evropském kontinentu a byla vyhlášena národní kulturní památkou. Posledním majitelem českokrumlovského panství z rodu Schwarzenberků byl dr. Adolf Schwarzenberk (1888 – 1950), který byl znám svým odmítavým postojem vůči nacistickému režimu. Na Hluboké pobýval do konce roku 1939, kdy emigroval před nacisty do zámoří. V roce 1940 byla na veškerý schwarzenberský majetek uvalena nucená správa, která trvala až do konce 2. světové války. Do vlasti se kníže Adolf již nevrátil, zemřel v Americe v roce 1950. Po skončení války byl schwarzenberský majetek hlubocko-krumlovské větve spravován formou národní správy, později byl převeden podle zákona č. 143/47 Sb., neformálně nazývaným Lex Schwarzenberg, do vlastnictví země České. Po zavedení krajského zřízení v roce 1949 se dřívější schwarzenberský majetek stal majetkem státním⁴.

Zde je třeba zdůraznit fakt, že až do poloviny 19. století, kdy byly zbořeny poslední městské brány (s výjimkou Budějovické brány), si Český Krumlov udržel svůj středověký ráz v takřka nezměněné podobě, a to díky několika šťastným okolnostem, které definoval památkář Mgr. Jiří Bloch⁵:

1. Až do 2. poloviny 18. století byl Český Krumlov sídelním městem velkých šlechtických rodů, které se výrazným způsobem zasloužily o reprezentativní vzhled celého města.
2. Město bylo během svého vývoje ušetřeno větších požárů a vojenských konfliktů.

---

⁴ KUBÍKOVÁ, A., JAKAB, M., MAŠKOVÁ, V. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Město Český Krumlov: Typodesign s.r.o., 2009, s 54.

⁵ BLOCH, J. *Muzeum stavebních dějin a řemesel v Českém Krumlově*. 1. vyd. Dobrá voda u Českých Budějovic: ARTES, 2006, s 5.

3. Od poloviny 19. století, od doby, kdy Schwarzenberkové přesídlili na zámek Hluboká nad Vltavou, nastává v celé oblasti postupný hospodářský, stavební i kulturní útlum, a proto nedocházelo k větším stavebním úpravám.

4. Ani industrializace v 19. stol. nezasáhla do vývoje regionu nějak výrazně. Chyběly zde zdroje nerostných surovin, nevytvořil se těžký průmysl, výroba se orientovala především na zpracování dřeva a výrobu papíru. Českokrumlovsko tak zůstalo stranou průmyslového rozvoje a postupující urbanizace, a to jsou důvody, proč si město uchovalo svůj jedinečný a starobylý renesančně barokní ráz. Mladší stavební zásahy se jej dotkly pouze v nepodstatné míře.

Období mezi léty 1945 - 1989⁶

Za druhé světové války neprobíhaly v Českém Krumlově žádné výrazné boje ani bombardování. Krumlov byl v roce 1945 osvobozen americkými vojsky a po osvobození došlo k odsunu obyvatelstva německé národnosti z pohraničního území Československa, což pro většinu odsunovaných občanů znamenalo úplné vykořenění z dosavadního milovaného domova, ztrátu majetku a velkou osobní tragédii.

Únorový převrat v roce 1948 a následné převzetí moci ve státě Komunistickou stranou Československa (KSČ) ovlivnily další politický a hospodářský vývoj v celé zemi. V důsledku změněných politických poměrů byly převedeny dosavadní soukromé živnosti do nových forem socialistického podnikání. Následná násilná kolektivizace zemědělství v 50. letech 20. stol. pak měla za následek velmi negativní dopady na krajinu a půdu a celkově na způsob života v pohraničí a znamenala další odliv obyvatelstva z venkovských oblastí do měst. Postupně se tak obce v těchto oblastech přeměňovaly na oblasti, kam byl vstup zakázán a mnoho vesnic bylo v rámci vojenských cvičení srovnáno se zemí.

Samotné město Český Krumlov bylo také ovlivněno obdobím tzv. reálného socialismu, které znamenalo, kromě jiného i budování panelových sídlišť. Pro jejich realizaci byly naštěstí vybrány okrajové části města, takže historické centrum nebylo touto výstavbou narušeno. Na druhou stranu je třeba ocenit dosažení určitých výsledků, např. stavbu objížděkové silnice, která odklonila stále houstnoucí dopravu z centra města či zahájení asanačních prací historického jádra.

---

⁶ KUBÍKOVÁ, A., JAKAB, M., MAŠKOVÁ, V. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Město Český Krumlov: Typodesign s.r.o., 2009, s. 72–83.

Z článku autorky D. Šafrové, který byl otištěn v regionálním denním tisku *Jihočeská pravda* kolem roku 1988⁷ lze vyčíst, že s opravami jednotlivostí – fresek, fasád apod. se v Českém Krumlově započalo hned po válce. Historické jádro je ale jedinečným *souborem umělecko-architektonických památek* – gotikou počínaje a barokem konče – a proto bylo zcela logicky nutné od drobných a celkem nesystematických oprav přejít k důkladné celkové obnově historických památek ve městě. Pomohl tomu vládní výnos ministerstva školství ze dne 10. června 1963⁸, kterým bylo jádro Českého Krumlova vyhlášeno státní městskou památkovou rezervací. Na vytypovaných přibližně osmdesáti objektech (později se jejich počet ještě značně rozšířil) začaly pečlivé průzkumové práce, sondy a důkladný historický výzkum., který prováděl převážně dnes již neexistující Státní ústav pro rekonstrukci památkových měst a objektů Praha. Vlastní asanační práce započaly na jaře 1971, investorem byl městský národní výbor. Opravy však probíhaly velmi pomalu a navíc byly často narušovány špatnou kvalitou řemeslnických prací i nekvalitním materiálem.

2.2 Vývoj regionu od roku 1989 do současnosti⁹

Díky politickým změnám po 17. listopadu 1989, rozhodla vláda ČSFR, v říjnu 1990, aby byla rekonstrukce Českého Krumlova zabezpečována jako mimořádná priorita s účastí státního rozpočtu. Členové tehdejšího občanského sdružení Občanské fórum podali předsedovi federální vlády žádost o podporu záchranu historického centra Českého Krumlova jako součásti světového kulturního dědictví. Žádost byla vyslyšena a s pomocí mimořádné finanční dotace se stav historických památek ve městě natolik zlepšil, že v roce 1992 mohlo být město Český Krumlov zapsáno do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Dodnes probíhající intenzivní rekonstrukční a restaurátorské práce v historickém centru města i v zámeckém areálu, který je druhým největším zámeckým areálem v Čechách, hned po Pražském hradě, jsou již z velké části hotovy. Dvakrát byly práce restaurátorů v areálu Státního hradu a zámku oceněny hlavní cenou Evropské unie pro oblast památkové péče – Europa Nostra. Poprvé v roce 2002 za „Projekt obnovy Renesančního domu a jeho přeměny

---

⁷ ŠAFROVÁ, D. *Poklady minulosti vracejí dnešku*. (přesné datování a zdroj nemohu bohužel doložit, spadá do období mé účasti v historickém kroužku na St. hradu a zámku v Českém Krumlově v době gymnaziálních studií, kdy jsem ještě zdroje informací řádně nepopisovala).

⁸ KUBÍKOVÁ, A., JAKAB, M., MAŠKOVÁ, V. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Město Český Krumlov: Typodesign s.r.o., 2009, s. 78.

⁹ KUBÍKOVÁ, A., JAKAB, M., MAŠKOVÁ, V. *Příběh města Český Krumlov*. 1. vyd. Město Český Krumlov: Typodesign s.r.o., 2009, s. 83 – 88.

v depozitář fondu zámeckého barokního divadla“, podruhé v roce 2008 za „Konzervaci jižní fasády Horního hradu Státního hradu a zámku v Českém Krumlově“. Akce byly hodnoceny jako excelentní příklad citlivého konzervačního ošetření vysoce autentické památky.

Brzy se ze zaprášeného a omšelého města v jihočeském pohraničí stalo město otevřené světu. Byla zahájena partnerská spolupráce se zahraničními městy (Hauzenberg, Miami Beach, Vöcklabrug, Slovenj Gradec, San Gimignano). Založeno bylo několik nových středních škol. Na okrajích města vznikly nové obytné, obchodní a průmyslové zóny. Svou činnost zahájila řada občanských spolků, které významně obohacují život ve městě v různých oblastech. Nově vzniklo několik mimořádných muzeí a galerií. Celá oblast jižních Čech a hlavně pohraničí, které bylo do roku 1989 veřejnosti prakticky nepřístupné, zaznamenává nebývalý zájem turistů z celé Evropy i zámořských oblastí, a to má pozitivní vliv na rozvoj infrastruktury, kultury, obnovy a prosperity celé oblasti.

V roce 1990 byla v Českém Krumlově znovu obnovena tradice *Slavností pětileté růže*. Akce věnovaná historii města se poprvé uskutečnila roku 1909 u příležitosti 600. výročí města. Každoročně ji navštěvuje okolo 25 000 návštěvníků a je tak největší kulturní akcí v Českém Krumlově. Projekt městských slavností dále zahrnuje akce *Kouzelný Krumlov*, *Svatováclavské slavnosti* a *Advent a vánoce v Českém Krumlově*. Tradičními se stala řada dnes již světově uznávaných hudebních festivalů např. *Festival komorní hudby*, *Festival staré hudby*, *Mezinárodní hudební festival Český Krumlov*, *Jazz na konci léta – Jazzky Krumlov*. Dalším chvályhodným počinem je *Den s handicapem* – akce, jejímž cílem je zpřístupnit handicapovaným občanům nejzajímavější místa v Českém Krumlově, či nejstarší evropská mezinárodní přehlídka filmů s tematikou životního prostředí a kulturního dědictví - *Ekofilm*.

Český Krumlov je dnes **městem kulturního dědictví** (300 památkově chráněných objektů v historickém centru), **městem umění a kultury** (7 muzeí, 4 galerie, 5 hudebních festivalů), **městem kongresové a incentivní turistiky** (konferenční prostory ve 5* a 4*hotelích), **městem mnoha zážitků** (historické slavnosti) a **městem s okolní krásnou krajinou** (vodní sporty, pěší turistika, golf, CHKO Blanský les, NP Šumava)¹⁰.

---

¹⁰ *Český Krumlov – historie města* [online]. Město Český Krumlov, 2006 – 2010 [cit. 2010-11-30]. Dostupné z WWW: < <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/zakinf.xml> >.

Díky všem těmto okolnostem je město Český Krumlov synonymem města s nezapomenutelnou atmosférou, městem s bohatým historickým a kulturním vývojem, a patří mezi nejzachovalejší a nenavštěvovanější památkové celky městské architektury nejen v České republice ale i v Evropě.

3 PAMÁTKOVÁ PÉČE

3.1 Vznik a vývoj památkové péče

Co si představit pod pojmem památková péče? Zde je třeba si objasnit některé pojmy – *památková péče, památka, památková hodnota a metody památkové péče.*

*Památková péče*¹¹

K pochopení významné problematiky památkové péče vede řada existujících funkčních definic v příspěvcích předních odborníků.

*„Památková péče je konkrétní praktická disciplína, která vyžaduje perfektní znalost teorie“*¹².

*„Památková péče je obor, který se ve své teorii a praxi vyvíjí a proměňuje“*¹³.

*„Památková péče náleží do okruhu povinností obcí a národů“*¹⁴

Dle Aloise Riegla (1858-1905), významného rakouského badatele, profesora vídeňské univerzity, vynikajícího iniciátora moderní vědy o umění, zakladatele Vídeňské uměleckohistorické školy a teorie a koncepce památkové péče, začínáme hovořit o skutečné památkové péči v době italské renesance, ve chvíli, kdy došlo k „*vědomému uznání antických památek a kdy byla přijata zákonná opatření na jejich ochranu*“¹⁵. Tehdejší pojetí památkové péče se ale značně lišilo od pojetí současného z počátku 20. století. Památková péče je novověkým společenským fenoménem a souvisí s vývojem společnosti. Společnosti, která je organizována v tradici, opírá se o ni. Život společnosti se zásadně změnil vlivem Velké francouzské revoluce (1789-1799). Vše bylo nové, jiné, ale zároveň se neobjevil žádný nový umělecký styl. Doba začala tápat a navracet se ke starším uměleckým stylům (novogotika, neorenesance, neobaroko atp.) Zrod fenoménu památkové péče v moderním slova smyslu lze tak datovat do 1. poloviny 19. stol. a úzce souvisí se třemi novými společenskými jevy:

---

¹¹ PAVELEC, P. *Dějiny památkové péče I., II.* Přednáška. Národní památkový ústav, ú.o.p. České Budějovice. 6.10.2010, 13.10.2010.

¹² RICHTER, V. *Památka a péče.* 1. vyd. Praha: MT Konzult, 1993, s. 33.

¹³ ŠTULC, J., DVOŘÁK, M. *Katechismus památkové péče.* 2. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2004, s. 7.

¹⁴ DVOŘÁK, M. *Katechismus památkové péče.* 2. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2004, s. 35.

¹⁵ RIEGL, A. *Moderní památková péče.* 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2003, s. 21.

1. *Neobjevuje se nový převratný umělecký styl, který by přinášel něco zcela nového.*

2. Počátek 19. stol. je dobou *hnutí za národní svobody* v evropských zemích a s tím souvisí hledání národních identit. Pro potřeby a čerpání síly národnostních hnutí je třeba hledat národní monumenty. V celé Evropě se objevují tendence k intenzivnímu dostavování středověkých chrámů a kostelů, které se stavěly i 200 let (např. chrám sv. Víta v Praze, gotický dóm sv. Štěpána ve Vídni a další). V té době se začíná objevovat nový směr v oblasti péče o památky tzv. *purismus*, jehož hlavním představitelem byl v českých zemích Josef Mokr, architekt a stavitel, jenž se podílel, kromě jiného, i na dostavbě chrámu sv. Víta v Praze. Pod pojmem purismus si lze představit zjednodušenou, idealizovanou představu o středověku, o tehdejších stavebních postupech, a to vlivem nedostatečného množství informací. Vznikají teorie, jak dostavovat, popř. opravovat památky tak, jak byly stavěny ve středověku, aniž by k tomu ale existoval dostatek relevantních informací. V té době byla pod vlivem purismu nenávratně změněna celá řada památek (např. přestavba hradu Karlštejn, který byl, podle tehdejšího názoru, poničen renesančními úpravami, ty byly odstraněny a hrad byl přestavěn opět na gotický hrad. Stavební úpravy prováděl právě Josef Mokr). Naštěstí byl Mokr ale zároveň vynikajícím dokumentátorem a díky tomu přesně víme, k jakým zásahům docházelo a jak situace před opravami vypadala. Brzy se začala objevovat kritika tohoto přístupu.

Dle Ivo Hlobila¹⁶ se silný odpor vůči purismu začal projevovat nejprve v Německu na konci 19. století, krátce na to v Rakousku. Proti restaurování, metodě tehdejší oficiální rakouské památkové péče, se ozývalo stále více hlasů zastávajících názor, že vědecké studium architektury vyžaduje poznání původních staveb a ne jejich novodobých kopií. Restaurování (obnovování) památek, z hlediska nového názoru, bylo považováno za falšování jejich původní formy a vzhledu. Tehdy moderní památková péče daleko přesáhla svou povinnost chránit památky pouze jakou pramennou základnu jednotlivých oborů historického bádání a vyčlenila se jako samostatný obor teoreticko-praktické činnosti. Výše zmiňovaný profesor Alois Riegl, průkopník konzervační památkové péče, vydává v roce 1903, pro památkovou péči, zcela zásadní dílo, knihu *Moderní památková péče*, ve které vyzdvihuje kult hodnoty stáří památek vedoucí až

---

¹⁶ HLOBIL, I. *Alois Riegl a teorie moderní památkové péče*. Praha: Národní památkový ústav, 2003, s 102-113.

k požadavku respektovat přirozený zánik památky, a kde analyzoval pojmy památka, památková hodnota, památková péče, z jeho díla se dodnes vychází. V Čechách měla teorie moderní památkové péče Aloise Riegla velký ohlas, pravděpodobně větší než v samotném Rakousku. Nejvěrnějším a nejvytrvalejším českým zastáncem památkové péče A. Riegla byl Zdeněk Wirth (1878 – 1961), který v Čechách patřil k prvním bojovníkům proti purismu. Převážně zásluhou Zdeňka Wirtha si Rieglovy myšlenky osvojil již kolem roku 1905 Klub Za Starou Prahu, jehož velkým vítězstvím v roce 1906 bylo např. dosažení odstoupení od připravované regotizace jižní věže katedrály sv. Víta v Praze.

3. V neposlední řadě je 19. stol. obdobím *industrializace*, dobou nových objevů ve vědě a technice. Velká část veřejnosti se domnívala, že vše „zastaralé“ (včetně hradů, klášterů apd.) je třeba zbořit nebo zmodernizovat. To ale paradoxně posilovalo tendenci ochránářskou. Vznikala celá řada institucí, které historické objekty chránily. (Např. *Společnost vlasteneckých přátel umění* – vznikla z iniciativy české šlechty v roce 1796, zrušena byla po roce 1948, dále byla ustanovena *Centrální komise pro dokumentaci, výzkum a ochranu památek* ve Vídni v polovině 19. stol., která měla svou ideologii a instituce v jednotlivých zemích Habsburské monarchie, dále *Vlastenecké muzeum* v Praze, dnes Národní muzeum a další).

Památka

Zákon o ochraně přírody ze dne 24. srpna 1956 a zákon o kulturních památkách ze dne 17. dubna 1958 odděluje od sebe jasně kulturní památku a přírodu. Ještě v době renesance ležela kulturní památka a příroda nerozlišeně vedle sebe. Teprve v 18. století se objevují první myšlenky studia vývoje samotné kultury. Na konci 19. stol. se setkáváme se snahou rozlišovat historii od přírodovědy. Kultura nebo také civilizace souvisí s pěstěním, vzděláváním člověka¹⁷.

Existuje více definic pojmu památka. Alois Riegl (1858 – 1905) definoval památku (Denkmal) jako „*dílo lidské ruky, které bylo vytvořeno s cílem zachovat ve vědomí dalších generací stále živé a přítomné jednotlivé lidské skutky či osudy (nebo komplexy několika takových událostí)*“.¹⁸

---

¹⁷ RICHTER, V. *Památka a péče*. 1. vyd. Praha: Státní ústav památkové péče, 1993, s. 9.

¹⁸ RIEGL, A. *Moderní památková péče*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2003, s. 9.

Z knihy *Památka a péče*¹⁹ profesora dějin umění Václava Richtera (1900 – 1970) lze vyčíst některé české definice pojmu památka. Např. dle zákona o kulturních památkách z roku 1958, je památka „*kulturním statkem, dokládajícím historický vývoj života společnosti (práce, umění, techniky, vědy atd.), jednotlivě nebo v celku*“. Dle O. J. Blažička (Slovník památkové péče, 1962) je památka také „*kulturním dokumentem*“, který kromě dokladové hodnoty působí i esteticky. Přehledný kulturní slovník (Praha, 1964) definuje památku jako „*staré lidské dílo, významné pro svou uměleckou, historickou nebo estetickou hodnotu*“.

Jak je patrné smysl slova památka se tedy od první definice, vyslovené A. Rieglem na počátku 20. stol., příliš nezměnil a zhruba setrvává v Rieglových myšlenkách. Jelikož se památka považuje vždy za věc zhotovenou lidskou rukou, analýza musí vycházet z analýzy lidské existence. Zcela běžným názorem dnes je, dle slov Václava Richtera, že památka je „*vědeckým dokladem pro vývoj společnosti*“²⁰. Dle slov pana prof. PhDr. Emanuela Pecky by se s touto definicí však dalo částečně polemizovat. Památka může být dokladem, ale také nemusí. Je spíše artefaktem vypovídajícím o určité době. (Např. SHZ Český Krumlov je artefaktem, není to vědecký doklad sám o sobě.).

Památková hodnota²¹

Alois Riegel ve svém, pro památkovou péči, zcela zásadním díle, ze kterého se dodnes vychází, v knize „*Moderní památková péče*“ z roku 1903, analyzoval dvě obecné památkové hodnoty, ***pamětní hodnotu*** (die Erinnerungswerte) a ***přítomnostní hodnotu*** (die Gegenwartswerte).

Pamětní hodnotu dále člení na:

a) *hodnotu stáří*, tu mají památky, které vznikly ve více či méně dávné minulosti a doposud nebyly ovlivněny násilným zasahováním lidské ruky (např. ruiny, zříceniny, starý obraz s typickou patinou). Riegel říká, že když věci stárnou, oduševňují se a tuto hodnotu je třeba zachovávat. Kult hodnoty stáří kritizuje každé zásahy lidské činnosti do zákonité rozkladné činnosti přírody. Např. ruina se vždy stává malebnější,

---

¹⁹ RICHTER, V. *Památka a péče*. 1. vyd. Praha: Státní ústav památkové péče, 1993, s. 11-13.

²⁰ RICHTER, V. *Památka a péče*. 1. vyd. Praha: Státní ústav památkové péče, 1993, s. 11.

²¹ RIEGL, A. *Moderní památková péče*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2003, s. 31-47.

čím více jejích částí podléhá rozkladu. Tento proces však má svou hranici. Hodnota stáří vyžaduje, aby se ještě vyskytovala přinejmenším nějaká zřetelná stopa původní formy bývalého lidského díla. Pouhá neforemná hromada kamenů již divákovi hodnotu stáří neposkytne. Rozkladná činnost přírodních sil je ale velmi pomalá, některé památky jsou staré i tisíc let, a zároveň trvale a nepřetržitě postupuje proces vzníkání. To, co je dnes moderní, se postupně stane památkou. Není tedy třeba, z hlediska hodnoty stáří, usilovat o to, abychom pomocí lidské činnosti věčně zachovali památky takové, jak kdysi vznikly, ale o to, abychom ukázali věčný koloběh vzníkání a zanikání. Předností hodnoty stáří také je, že je vnímána všemi lidmi bez rozdílu, ať již vzdělanými či nevzdělanými, diváka oslovuje smyslovým (optickým) vnímáním a city. V principu je toto pochopení památek proti každé památkové péči. Snaží se vyvarovat tzv. restaurování, při kterém se nezajišťuje jen to existující, ale doplňuje se také vše chybějící a obnovuje vše poškozené. (Příkladem je opětovné dostavování hradních zřícenin, které se tím proměňují ve falešné hrady). Tímto restaurováním nejsou staré památky chráněny před rozpadem, nýbrž naopak v každém směru ničeny. „*Dalekosáhlé přestavby a rekonstrukce starých památek je proto nutno omezovat nejen ze zásady, že ničí cenné památky pozdějších epoch, nýbrž také proto, že svévolně mění vzhled a zjev památky, a tím ji umělecky a historicky znehodnocují v jejím účinku*“.²²

b) historickou hodnotu mají tzv. památky *nechtěné* (např. rodný dům významné osobnosti, umělecká díla, kostely). Objevují se od italské renesance do konce 19. století.²³ Reprezentují jeden zcela určitý stupeň vývoje nějaké tvůrčí oblasti lidstva. Zde stojí v popředí zájmu nikoliv stopy rozkladných vlivů přírody, které se projeví v průběhu času, nýbrž jejich tehdejší vznik a život a každé znetvoření (lidskou rukou) a částečné rozkládání (přírodními jevy) jsou pro historickou hodnotu rušivé a nežádoucí. Kult historické hodnoty dbá na maximální zachování památek v zděděném stavu, aby pozdější historici mohli kontrolovat dosavadní doplňovací pokusy a případně je nahradit lepšími a zdůvodněnějšími. Zájmy hodnoty stáří a historické hodnoty se naprosto rozcházejí v rozhodujícím bodě památkové péče. Naštěstí stojí tyto dvě hodnoty v k sobě navzájem obráceném poměru. Čím větší je historická hodnota, tím menší je hodnota stáří, zejména u památek záměrných (chtěných). Historické památky vyžadují *konzervaci* stavu, jehož do přítomnosti dosáhly. Z hlediska veřejnosti předpokládají určitou interpretaci odborníky.

---

²² DVOŘÁK, M. *Katechismus památkové péče*. 2. vydání. Praha: Národní památkový ústav, 2004, s. 32.

²³ RICHTER, V. *Památky a péče*. 1. vyd. Praha: Státní ústav památkové péče, 1993, s. 33.

c) záměrnou hodnotu, tu mají tzv. památky *chtěné* (např. pyramidy, mauzolea, renesanční monumenty). Jsou převážně dílem starověku a středověku. Záměrnou hodnotu rozpoznáme hned, nemusíme být odborníky v oblasti historie umění a památkové péče. Záměrnou hodnotu mají památky, které byly stavěny s tím, že mají již od svého vzniku něco připomínat, zachovat vybraný moment ve vědomí potomků stále přítomný a živý. Základní požadavek péče o záměrné památky je *restaurování*. Tato třetí skupina pamětních hodnot tak tvoří zřejmý přechod k přítomnostním hodnotám.

Přítomnostní hodnota²⁴

Přítomnostní hodnota spočívá v tom, že většina památek má schopnost uspokojovat i některé smyslové nebo duchovní potřeby lidí stejně jako nové současné výtvořiny (např. využití chrámů, kostelů, obytných domů, nábytku). Alois Riegl ve svém díle *Moderní památková péče* rozděluje přítomnostní hodnotu památek na hodnotu *užitkovou* (*der Gebrauchswert*), to v případě uspokojení smyslových a praktických potřeb a hodnotu *uměleckou* (*der Kunstwert*), v případě uspokojení duchovních potřeb. Hodnotu uměleckou dále člení na hodnotu *novosti* (*der Neuheitswert*) a relativní uměleckou hodnotu (*der relative Kunstwert*).

Úloha památkové péče²⁵

Nejdůležitější úlohou památkové péče je činnost směřující k tomu, aby staré památky (neopakovatelné a proto nenahraditelné svědkové dějin) zůstaly zachovány, a to, pokud možno v místě jejich původního vzniku a určení a v jejich nezměněném vzezření a vzhledu.

V souladu s těmito zásadami je patrné, že ne vždy a za každou cenu je nutné uvádět památky do stavu v době jejich vzniku. Např. u zřícenin a ruin je třeba přihlížet k tomu, aby nebylo zničeno to, v čem spočívá jejich jedinečný půvab. Jejich příliš rychlému rozpadu lze zabránit různými opatřeními (vytmelením trhlin ve zdivu, podepřením nakloněných stěn, vyztužením stropů, apod.). Dostavěná zřícenina už není žádnou zříceninou, ale novou, většinou průměrnou stavbou.

Nebezpečí, které hrozí starým památkám²⁶:

---

²⁴ RIEGL, A. *Moderní památková péče*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2003, s. 48-67.

²⁵ DVOŘÁK, M. *Katechismus památkové péče*. 2. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2004, s. 39.

- zničení nebo znetvoření starých uměleckých děl z nevědomosti a z neznalosti (bezdůvodné boření kašen či sloupů, ničení starých maleb, nábytku kvůli novému apod.)
- poškozování starého památkového fondu z chamtivosti nebo podvodem (rozebírání kamenných staveb na stavební kámen, tavení zlatnických děl na nové zlato, ziskový prodej uměleckých děl apod.)
- ničení starých uměleckých děl nepochopenými idejemi pokroku a požadavky současnosti (protiklad mezi pokrokem a starými památkami, odstranění všeho, co připomíná nepříjemnou či nehodící se minulost – politickou, společenskou církevní, nepohodlné a nehygienické zařízení starých domů apod.)
- ničení starých památek z falešné touhy po zkrášlení (např. sbírka na „zkrášlení“ kostela – nové oltáře, obrazy atd. nahrazují stará hodnotná umělecká díla).

3.2 Metody památkové péče²⁷

Památková péče vzniká v určitém stupni poznání. V průběhu jejího vývoje se uplatňovaly různé metody památkové péče.

V době purismu, v 19. stol., jak již bylo řečeno, se projevovala snaha, za každou cenu, dostavovat středověké památky stylem, jakým byly stavěny ve své době, aniž by ale byly známy dostatečné a přesné stavební postupy a informace, které by zaručily, z dnešního pohledu, správný postup.

Od 1. poloviny 20. stol. se uplatňuje zcela opačný přístup v péči o památky, a to ***konzervačně-analytický přístup***. Ten je zcela ve stylu názorů prof. Aloise Riegla. Pro tento přístup je typické to, že se objekt nedokončuje, pouze se stabilizuje, zafixují se jednotlivosti tak, aby zůstaly zachovány znaky stáří (viz hodnota stáří dle Riegla). Díky tomu jsou vidět historické fáze vývoje objektů (např. obnažení románského zdiva či renesanční omítky). Zároveň je prováděna podrobná analýza objektů. Úskalím této metody však bylo, že v některých případech historické objekty příliš nepřipomínaly architekturu, spíše učebnici jednotlivých stavebních stylů. O dojmu z architektury jako celku zde v poměrně častých případech nemohla být řeč. Velkým zastáncem a propagátorem této metody byl v českých zemích výše zmiňovaný Zdeněk Wirth (1878-1961).

²⁶ DVOŘÁK, M. *Katechismus památkové péče*. 2. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2004, s. 17-26.

²⁷ PAVELEC, P. *Dějiny památkové péče I., II.* Přednáška, Národní památkový ústav, ú. o. p. České Budějovice, 6.10.2010, 13.10.2010.

Kritikem zastánců tradiční konzervačně-analytické památkové péče vycházejících z Rieglových myšlenek byl Václav Wagner (1893-1962), český historik umění, přednosta Státního památkového ústavu v Praze a lektor výuky památkové péče na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, který se výrazně angažoval v oblasti památkové péče a na základě teoretických poznatků a praktických zkušeností prosazoval *syntetickou metodu*. Pro ni byl příznačný celostní pohled na objekty památkového zájmu a ochrana celých souborů objektů v sídelních celcích a komplexních architektonických souborech. Své myšlenky shrnul v polemických statích vydaných souborně pod názvem *Umělecké dílo minulosti a jeho ochrana* (1946). Odborný seminář *Osobnost Václava Wagnera*, připravený v roce 1999 Českým národním komitétem ICOMOS a Státním ústavem památkové péče, prokázal životnost jeho myšlenek. V roce 2000 byla V. Wagnerovi posmrtně udělena prestižní cena prof. dějin umění Maxe Dvořáka.²⁸

Současná památková péče pracuje se všemi výše uvedenými metodami ale díky mnohem většímu množství informací a podkladů, s nimi pracuje poučeně a sofistikovaně. Principem je památky v první řadě důkladně analyzovat, velmi pečlivě zachovat a zakonzervovat originál a pak, v rámci syntetické metody, doplňovat chybějící části, aby objekt působil jako umělecký celek. Rozlišuje aplikaci přísné konzervace pouze na „*památky mrtvé*, muzealizované, zatímco „*památky živé*“, nadále funkční, mohou být v zájmu zachování jejich původní funkce obnovovány.

3.3 Vývoj památkové péče v Čechách od roku 1958 do současnosti²⁹

Zákon o kulturních památkách schválený národním shromážděním Republiky československé dne 17. dubna 1958, který nabyl účinnosti dne 3. května 1958, upravuje vznik instituce Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody a včleňuje do něj i odborné činnosti ústavu státní ochrany přírody. Tato dvouoborovost zůstala zachována až do 31. 12. 1990. Přenesení některých činností krajských národních výborů na rozpočtovou organizaci obdobného poslání jako Státní ústav památkové péče a ochrany přírody řešilo usnesení vlády č. 560/1958 Sb ze dne 27. 6. 1958. Na toto usnesení

---

²⁸KÁBOVÁ, H. *Památkář Václav Wagner*. [online]. Praha: Akademický bulletin. Archiv Akademie věd ČR, 2008 [cit. 2010-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://abicko.avcr.cz/cs/archiv/2004/10/obsah/pamatkar-vaclav-wagner.html>>.

²⁹KREJČŮ, A. *Půlstoletí památkové péče v jižních Čechách*. Památky jižních Čech 1. 1. vyd. České Budějovice: Národní památkový ústav, 2008, s. 9-41.

navázal 17. 7. 1958 výnos ministerstva školství a kultury č. 32 196/1958, podle kterého se měly vytvořit na úrovni krajů základní podmínky pro zajištění činnosti podle Zákona o kulturních památkách a Zákona o ochraně přírody. V témže roce započalo druhé vyhlášení městských památkových rezervací (první vyhlášení proběhlo kolem roku 1950). Vyhlášením městských památkových rezervací za komunistické vlády rychle přestaly rozhodovat soukromovlastnické vztahy a vytvořily se předpoklady pro jednotně vypracovanou koncepci „*památkových asanací*“³⁰. Nebezpečná ovšem byla rozpínavost modernistické architektury na úkor historické zástavby i významných památek. Památková péče nadlouho ztratila právo samostatně teoreticky uvažovat. Směrodatní byli úředníci Ministerstva kultury pod ideologickým dohledem vládnoucí strany. To mělo často za následek zanedbávání údržby a s tím související trvalé chátrání našich historických měst, které komunistický režim nedokázal zastavit. Teprve až dynamika vývoje společnosti po roce 1989 zastavila jejich chátrání.

Památková péče v jižních Čechách³¹

Rada krajského národního výboru (dále jen KNV) přijala dne 23. 9. 1958 usnesení zřídit od 1. 10. 1958 rozpočtovou organizaci *Krajské středisko pro věci státní památkové péče a ochrany přírody v Českých Budějovicích* (dále jen KSSPPOP). Zajímavostí je, že ačkoliv byl odstup od data účinnosti zákona poměrně malý, nebyly dořešeny některé okolnosti činnosti KSSPPOP. Například: KSSPPOP bylo zřízeno jako rozpočtová organizace, ale nemělo podle usnesení svůj vlastní rozpočet. Ten se měl podle znění usnesení naplnit postupně během let 1959 – 1960. Stejně tak nemělo KSSPPOP určené sídlo působení. To mělo být dořešeno přiměřeně v roce 1959.

Podle výnosu ministerstva školství a kultury měly také do správy KNV přejít veřejně přístupné památkové objekty. Jejich přímou správu měl provádět právě KSSPPOP. Tento výnos byl naplněn formálně na tři měsíce, k faktickému převzetí majetku a pracovníků těchto objektů však vůbec nedošlo.

V průběhu roku 1959 započala alespoň provizorní činnost KSSPPOP v objektu Na Sadech 19 (areál zlikvidovaného kláštera České kongregace školských sester u sv. Josefa). Finanční prostředky plánované KNV na údržbu památek dosahovaly v tomto období poměrně vysoké úrovně a zpočátku nebyla tak velká disproporce mezi

---

³⁰HLOBIL, I. *Alois Riegl a teorie moderní památkové péče*. 1. vyd. Praha: Národní památkový ústav, 2003, s 124.

³¹KREJČŮ, A. *Půlstoletí památkové péče v jižních Čechách*. Památky jižních Čech 1. 1. vyd. České Budějovice: Národní památkový ústav, 2008, s. 9-41.

vyjádřenou potřebou údržby a plánovanými prostředky. Při nepoměrně nižší ceně stavebních prací proti současnosti byly prostředky pro 130 stavebních akcí vyjádřeny částkou přes 130 milionů korun. Do plánu se sice dostalo jen 9 milionů, stále to ale znamenalo přes 70% vyjádřených potřeb. V reálné situaci pak bylo dosaženo pouze 6,5 milionu korun, a to již byla pouze polovina původně vyjádřených potřeb. Obnova památek byla uprostřed kalendářních roků vytlačována jinými investičními akcemi a direktivně řízené stavební podniky musely svou kapacitu převádět jinam. Bylo to ztrátové nejen pro ně, ale především to prodražovalo a oddalovalo obnovu památek. Tato tendence byla příčinou zvětšujícího se deficitu zanedbané údržby, vyžadující následně vyšší náklady.

Celostátně se proto postupně od roku 1965 začala připravovat změna ve správě veřejně přístupných objektů. Ty mělo přímo spravovat KSSPPOP jako odborná organizace. Politický a společenský zvrát po 21. srpnu 1968 ale odsunul problémy památkové péče na postranní kolej a přebírání správy zpřístupněných hradů a zámků – připravované k lednu 1969 – se prakticky zastavilo. Až mezi lety 1972 – 1975 docházelo k přebírání majetku státních hradů a zámků na KSSPPOP (např. SHZ Český Krumlov dne 17. 3. 1975) a k souběžné základní evidenci mobiliáře. Z původních 21 veřejně přístupných památkových objektů bylo ale převedeno pouze 15, ostatní zůstaly i po roce 1975 v působnosti ONV. Jejich opravy a rekonstrukce byly plánovány KNV, jejich zajištění probíhalo přes KSSPPOP a technický dozor zajišťovala krajská investorská organizace (dále KIO), která byla zřízena pro stavební činnost financovanou z rozpočtu KNV. Stejným způsobem bylo prováděno financování významnějších rekonstrukcí v šesti městských památkových rezervacích, prohlášených usnesením vlády ještě před účinností zákona č. 22/1958 Sb. O kulturních památkách.

S převzetím správy hradů a zámků se objevila u krajských politických orgánů tendence rušit autentické prostory a místo nich instalovat vstupní a závěrečné expozice, které by prezentovaly tehdejší politickou ideologii. Naštěstí nebyla tato tendence podporována příliš dlouho, ačkoliv byl obor památkové péče, stejně jako celá oblast kultury, politizována. S následnou argumentací, že má Československo v přepočtu neúměrně moc památek v porovnání s ostatními socialistickými státy, se objevila snaha, rozdělit památky do tří kategorií. Třetí kategorie památek byla de facto předurčena k zániku, druhá kategorie měla šanci na přežití a jen pro památky první kategorie měly být zpracovány tzv. programy záchrany. Provedený návrh kategorizace památek byl však shledán špatným z důvodu „nerespektování ideových východisek“.

Proto bylo přijato nové vládní usnesení č. 25/1973 Sb., z 31. 1. 1973, které uložilo zpracovat koncepci dalšího rozvoje památkové péče do roku 1990.

V této koncepci se objevily tendence prospěšné pro obor památkové péče, např. zřizování ochranných pásem památek, příprava vesnických památkových rezervací a další. Přesto se problém kategorizace památek neustále objevoval. Stanovisko funkcionářů, že památek v Československu máme moc a obnovovány mohou být jen ty, které mají předem zajištěné společenské využití, vedlo v podstatě k likvidaci památek III. kategorie. Důvodem ke zrušení památkové ochrany a následné demolici mohlo být nevyužívání památky. Paradoxem bylo, že ve většině případů hradily tyto demolice národní výbory z prostředků určených na opravu památek. Ve statistických výkazech se pak v jednom údaji objevovaly částky na obnovu i ničení památek. Tím se vyjadřovala péče socialistického státu.

Po sametové listopadové revoluci v roce 1989 došlo po třicetiletém soužití oborů památkové péče a ochrany přírody k jejich klidnému a spravedlivému rozdělení. Obor památkové péče nově spadá pod ministerstvo kultury a ochrana přírody pod ministerstvo životního prostředí.

Památkový ústav v Českých Budějovicích vznikl rozhodnutím Ministerstva kultury ČR z 21. 12. 1990 s účinností k 1. 1. 1991. Jeho ředitelem se stal ing. Aleš Krejčů. Instrukce musela hned od počátku řešit problematiku velmi široce pojatých restitucí majetku. Např. cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě byl navrácen do majetku řeholního řádu, zámek Orlický byl navrácen do majetku rodu Schwarzenberků, spolu s nemovitostmi byly vydávány i movité kulturní památky, které byly již ale podchyceny v odborném zpracování základní evidence mobiliáře. Otázka restitucí majetku zůstává dodnes otevřena např. u státních památkových objektů v Hluboké nad Vltavou a v Českém Krumlově. Naopak v červnu 2000 převzal Památkový ústav v Českých Budějovicích od Státní vědecké knihovny v Českých Budějovicích objekt kláštera Zlatá Koruna. Efektivní hospodaření ústavu mezi lety 1990 – 2000 pak umožnilo investovat prostředky do oprav a provozu mnoha památkových objektů (např. na SHZ v Českém Krumlově byly zpřístupněny nové prohlídkové trasy, barokní divadlo, byl opraven Plášťový most, medvědí příkop, zámek byl slavnostně osvětlen apod.).

Ekonomické podmínky působení³²

V dotační politice státu při záchraně a obnově kulturních památek se postupně prosadil nový přístup financování formou programů. Změna přišla včas, jelikož se příspěvky na opravy v rozpočtech okresních úřadů začaly snižovat nebo zcela vytrácet. Vládou vyhlašované programy se týkaly regenerace historických měst, záchrany architektonického dědictví, obnovy vesnice a krajiny, záchrany movitých památek a dále záchrany archeologických průzkumů. Pro tyto programy ústav Památkové péče zajišťoval koordinaci, kontrolu a odbornou pomoc. Pro financování obnovy spravovaných hradů a zámků mohl ústav Památkové péče v Českých Budějovicích využít jen *Program záchrany architektonického dědictví*, ke kterému vzhledem k efektivnímu hospodaření jako jeden z mála, připojoval až třetinovou spoluúčasť.

Hledány byly i zdroje financování údržby a provozu objektů. Sponzorství se příliš nerozvinulo, ač to daňové zákony dárcům umožňovaly (aktivní zůstala pouze Nadace barokního divadla v Českém Krumlově). Podařilo se ale získat podporu některých mezinárodních zdrojů jako Phare, Rafael, Fond ohrožených světových památek, Norské fondy, po povodni v roce 2002 i Fond mezinárodní solidarity či dar tchajvanského ministerstva kultury.

Kromě jiného se Památkovému ústavu v Českých Budějovicích v průběhu let 1991-2002 podařilo zvýšit vlastní výnosy ze spravovaného majetku téměř na pětinasobek, z 17 280 000,- Kč na 84 090 000,- Kč, v roce 2007 již vlastní výnosy představovaly částku 101 791 000,- Kč. Ve srovnání s ostatními památkovými ústavy v České republice bylo hospodaření Památkového ústavu v Českých Budějovicích velmi efektivní. Umožnilo vytvoření rezervního fondu, fondu reprodukce a fondu odměn. V žádném jiném kraji se to tehdy nepodařilo.

Národní památkový ústav – nový právní subjekt³³

Dne 1. 1. 2003 došlo ke splnutí Státního ústavu památkové péče v Praze a všech krajských státních památkových ústavů v jeden nový právní subjekt *Národní památkový ústav (NPÚ)*. To znamenalo jistou ztrátu právní subjektivity, což značně komplikovalo operativnost. Sílily tendence ústředního pracoviště k centralizaci řady

---

³²KREJČŮ, A. *Půlstoletí památkové péče v jižních Čechách*. Památky jižních Čech I. 1. vyd. České Budějovice: Národní památkový ústav, 2008, s. 35-37.

³³ KREJČŮ, A. *Půlstoletí památkové péče v jižních Čechách*. Památky jižních Čech 1. 1. vyd. České Budějovice: Národní památkový ústav, o. s. p., 2008, s. 37-41.

činností a omezení pravomoci územních pracovišť. Bývalé památkové ústavy byly přejmenovány na územní odborná pracoviště podle sídla svého působení. S tím se objevila, naštěstí nenaplněná obava, že nahospodařené prostředky českobudějovického pracoviště spotřebuje pracoviště jiné.

Od 1. 4. 2007 je českobudějovickým územním ředitelem Mgr. Petr Pavelec. Tím se uklidnila situace předešlých let, kdy se vlivem politické situace často měnili ředitelé územních pracovišť. Pracoviště v Českých Budějovicích si rychle obnovilo prestiž, obnovilo tlak na efektivitu hospodaření a cíleně se zaměřuje na prezentaci památkové péče odborné i laické veřejnosti.

4 ČESKÝ KRUMLOV – charakteristika vybraných památkových objektů a způsobů jejich financování

Z výše uvedených skutečností je patrné, že v období do listopadu 1989 podléhal vývoj památkové péče v Čechách, a s tím související výzkum, konzervace, restaurování a údržba památkových objektů a rezervací, velmi často jednostranným ideologickým zájmům vládnoucí politické strany. Soukromovlastnické vztahy téměř přestaly existovat a jediný možný zdroj financování v oblasti památkové péče byl z prostředků poskytnutých státem, které ovšem nebyly zdaleka dostačující a velmi často byly využity neefektivně (př. oddalování plánovaných stavebních prací, vedoucích k jejich prodražování, demolice nevyužívaných památkových objektů ze zdrojů určených k obnově památek, apod.).

Zcela odlišná situace nastává po roce 1989. Postupně se obnovilo soukromé vlastnictví památkových objektů, a to umožnilo vstup soukromého kapitálu do oblasti památkové péče, příchod zahraničních investorů a mecenášů umění přináší nové finanční zdroje, po vstupu ČR do Evropské unie v roce 2004 byla a je využívána celá řada možností získání finančních prostředků z grantů a strukturálních fondů EU. Prostředky ze státního rozpočtu hrají i nadále významnou roli, například díky mimořádné státní finanční dotaci schválené vládou v říjnu 1990 se podařilo zlepšit stav historického jádra města Český Krumlov natolik, že v roce 1992 mohlo být město Český Krumlov zapsáno do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. To znamenalo nejen velkou propagaci města Český Krumlov ve světě a s tím související zodpovědnost v oblasti péče o památkovou rezervaci, ale i příliv zahraničních turistů, kteří přinášejí další finanční prostředky. Ve srovnání s předlistopadovým obdobím, kdy byl pouze jediný podstatný zdroj financování památkové péče, se tedy od roku 1990 objevuje celá řada různých možností, jak a odkud získat potřebné finanční prostředky, které jsou následně investovány do různých pojetí obnovy památek.

V následující části bakalářské práce nastiňuji, pomocí charakteristiky vybraných objektů a projektů v Českém Krumlově i v českokrumlovském regionu, pestrost financování péče o památkové objekty, rozdílné přístupy k památkové péči a vyzdvihuji jejich přínos k rozvoji města i regionu.

Českokrumlovsko je místem s mimořádnou koncentrací významných památkových objektů, jejichž kompletní zhodnocení přesahuje rozsah této bakalářské práce. Proto se práce zabývá nejen objekty, které patří mezi nejvýznamnější památkové objekty s mezinárodním významem, ale i méně známými projekty, které veřejnosti zůstávají utajeny, ačkoliv jejich autentičnosti a originalita je neméně zajímavá. Mezi výše zmiňované památkové objekty v Českém Krumlově patří:

1. Egon Schiele Art Centrum
2. Muzeum stavebních dějin a řemesel
3. Muzeum Fotoatelier Seidel
4. Barokní divadlo (St. hrad a zámek Český Krumlov)
5. Hradní muzeum (St. hrad a zámek Český Krumlov)

V regionu Český Krumlov se jedná o tyto objekty:

1. Tkalcovský mlýn v Rožmberku nad Vltavou
2. Fara v obci Svéráz

4.1 Egon Schiele Art Centrum³⁴

4.1.1 Projekt a realizace³⁵

Egon Schiele Art Centrum nese jméno slavného rakouského malíře Egona Schieleho, který je jednou z nejvýznamnějších a nejvíce fascinujících uměleckých osobností 20. století. Narodil se 12. června 1890 v rakouském Tullnu, jeho matka Marie, roz. Soukupová však pocházela z Českého Krumlova, kam se malíř, znechucený pokryteckým životem v uměleckých kruzích ve Vídni, spolu se svou životní družkou Wally Neuzilovou, v roce 1911 přestěhoval. Volný životní styl malíře a jeho přátel a kresby aktů mladých dívek však narážely na odpor českokrumlovských občanů, který vyústil až k vynucenému odchodu Schieleho z města. Malíř, který si od pobytu v Krumlově tolik sliboval a jenž mu byl obrovskou inspirací (záměrně opomíjel dominanty města a na svých obrazech zachycoval pohledy na řeku, malé domky, terasy apod.), opouštěl Krumlov s těžkým srdcem. Spolu se svými přáteli, Oskarem Kokoschkou, Gustavem Klimtem a dalšími se účastnil mnoha mezinárodních výstav (Mnichov, Paříž, Vídeň...) a i nadále Český Krumlov navštěvuje. Osud ovšem byl

---

³⁴ WISCHIN, F., JIRMUSOVÁ, H. *Schiele a Krumlov*. Český Krumlov: Egon Schiele Art Centrum o.p.s., 2010, s. 270-279.

³⁵ NEZVALOVÁ, M. *Šéfovou se stala díky lásce a Pasovu*. Praha: Mladá fronta Dnes, příloha jižní Čechy, 15. 4. 2010. s. B3.

k malíři nemilosrdný. Umírá v pouhých osmadvaceti letech 31. října 1918 na španělskou chřipku, pouhé tři dny po té, kdy epidemii podlehla i jeho těhotná manželka. Projekt Egon Schiele Art Centra připomíná tuto významnou osobnost výtvarného umění. V roce 2010 proběhla oslava výročí 120let od narození tohoto mimořádného talentu.

Objekt dnešního muzea moderního umění Egon Schiele Art Centra se nachází v Široké ulici č. p. 70 na místě bývalého měšťanského pivovaru, který byl vybudován v letech 1606 až 1608 na místě čtyř středověkých měšťanských domů. Radikální přestavbou prošla renesanční budova pivovaru v 70. letech 19. století³⁶, kdy v zadní části objektu bylo přistavěno několik souvisejících průmyslových budov. Městský pivovar zde byl v provozu až do 2. světové války. Po jejím skončení byl zrušen a od března 1949 byl objekt s přílehlými budovami využíván převážně jako sídlo Komunálních podniků, které měly nahradit bývalé soukromé řemeslnické provozovny. V budovách bývalého pivovaru tak byla umístěna např. veřejná stravovna (závodní kuchyně), městské lázně, kominiectví, zámečnictví, výroba kovových oken, prádelna a čistírna, kanceláře a archiv podniku. Před rekonstrukcí, která započala roku 1993, se objekt nacházel v krajně dezolátním stavu.

Na přelomu roku 1992/ 93 prostory převzala Nadace Egona Schieleho (dnes *Nadace Sabarsky-Sonnberger*) s úmyslem zřídit zde mezinárodní kulturní centrum. Nadace vznikla z iniciativy tří osob, které měly na realizaci projektu zcela zásadní vliv. Byli to:

Serge Sabarsky, USA (1912 - 1996) - sběratel umění, odborník na expresionismus, zejména na umění malíře Egona Schieleho, specialista na organizaci výstav. Jeho snahou a velkým cílem bylo představovat umění co nejširší veřejnosti. V době vzniku nadace mu bylo 80 let. Na jeho památku je tato myšlenka realizována českokrumlovským Egon Schiele Art Centrem i po jeho smrti v roce 1996.

Gerwald Sonnberger, (Rakousko), do roku 2000 ředitel pasovského Muzea Moderního Umění, ředitel Nadace Egona Schieleho v Českém Krumlově. Jeho matka byla rodačkou z Malšína na Českokrumlovsku a díky tomu měl velmi blízký vztah k České republice a Českému Krumlovu.

---

³⁶ *Široká č.p. 70, 71* [online]. Český Krumlov Encyklopedie města, 2006 - 2011 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_objekt_sir701.xml>.

Hana Jirmusová, (Česká republika), dnes ředitelka Egon Schiele Art Centra.

Při setkání těchto tří osob v rakouském Salzburku vznikl nápad vystavit obrazy malíře Egona Schieleho (1890 – 1918) v Českém Krumlově, v rodišti jeho matky, ke kterému měl hluboký vztah, a stalo se umělcovou celoživotní inspirací. Krumlov ale tehdy nenabízel žádné odpovídající výstavní prostory, a tak vznikla myšlenka zrodu vlastního mezinárodního kulturního centra. Porevoluční velkorysost a euforie místních politiků, především vedení radnice v čele se starostou Českého Krumlova Janem Vondroušem a tehdejší ředitel Českokrumlovského rozvojového fondu Milan Marko, byli takovému nápadu nakloněni. K realizaci projektu byl vybrán objekt výše zmiňovaného bývalého městského pivovaru a v roce 1992 začala postupná rekonstrukce s minimem finančních prostředků, které byly získávány souběžně s postupem stavebních úprav. Dle slov Hany Jirmusové³⁷ nebyly začátky vůbec jednoduché a tento projekt by bez obrovského nadšení podílet se na takovém projektu ani nešlo uskutečnit. Často tehdy docházelo i k rozporům s památkovým ústavem. Představa rekonstrukce Gerwalda Sonnbergera, který byl též zkušeným architektem, se rozcházela s představou památkářů uvádět komplex výhradně do renesanční podoby, vyrábět pseudorenesanční zařízení a likvidovat detaily 19. století. Sonnberger tehdy chtěl, aby bylo jasně vidět, co je původní a co nové, měl jasné architektonické a designové nápady.

První etapa, pouhé tři místnosti, byly slavnostně otevřeny již po jedenácti měsících, v listopadu roku 1993, výstavou děl malíře Egona Schieleho, Karla Valtera, Miroslava Párala a Guntera Damische, umělců z Rakouska a České republiky. Nadále ale pokračovala tvrdá práce na rekonstrukcích komplexu. 90. léta byla dobou nepřetržité práce a učení se za pochodu. Objekt se brzy stal vyhledávaným místem turistů, umělců i významných státních návštěv. Otevřené výstavy byly přístupné denně, dvakrát do roka byla instalace měněna. Paralelně probíhaly rekonstrukce dalších prostor.

V roce 1996 v New Yorku umírá mecenáš projektu Serge Sabarsky, který z počátku poskytoval a hradil výstavy klasické moderny. To byla pro realizační tým Egon Schiele Art Centra velká ztráta. Práce na rekonstrukcích a na uskutečňování ideí Serge Sabarského ale pokračovaly dál. Další těžké období přišlo v roce 2002. V době povodní v roce 2002 umírá vážně nemocný sotva padesátiletý Gerwald Sonnberger, infant terrible realizačního týmu. Dva měsíce před srpnovými povodněmi byl z muzea ukraden jeden Schieleho originál stomilionové hodnoty (později byl policií nalezen).

---

³⁷ NEZVALOVÁ, M. *Šéfovou se stala díky lásce a Pasovu*. Praha: Mladá fronta Dnes, příloha jižní Čechy. 15. 4. 2010. s. B3.

Tisíciletá voda v srpnu 2002 napáchala v Českém Krumlově obrovské škody. V objektu Egon Schiele Art Centra bylo zaplaveno veškeré přízemní prostory, škody dosahovaly 20 milionů korun. Vedení Egon Schiele Art Centra bylo na pokraji sil. Jako zázrakem ale přišla morální i finanční pomoc z celého světa a dnes již jsou zásluhou Hany Jirmusové a několika spolupracovníků, kteří to těžké období přečkali s ní, všechny škody napraveny a téměř splaceny.

4.1.2 *Financování³⁸ a současné využití*

Projekt Egon Schiele Art Centra mohl být realizován díky finanční podpoře z několika stran³⁹.

Zásadní podporou byl počáteční několikamilionový příspěvek *Města Český Krumlov*. Prvních osm let měla nadace Egona Schieleho objekt pouze v nájmu, poté město předalo celý komplex budov *bezplatně* do nadačního jmění a spolu s památkovou péčí *Ministerstva kultury ČR* a *Jihočeským krajem* podporovalo rekonstrukci těchto památkově chráněných budov.

Velmi zásadní a významná byla dlouhodobá podpora ze zahraničí, zejména pak podpora Rakouské republiky ze strany *Spolkového ministerstva pro školství a kulturu, Kulturkontaktu* a *Spolkového ministerstva zahraničí*. Díky podpoře z Rakouska byla nejen opravena část zdevastovaného komplexu, ale za deset let bylo představeno široké veřejnosti to nejlepší z Rakouského umění – vedle děl Egona Schieleho také díla Oskara Kokoschky, Gustava Klimta, Alfreda Kubina a dalších.

Další příspěvky poskytlo např. *hesenské Ministerstvo pro vědu a umění* a řada soukromých firem a podnikatelů. A protože je Egon Schiele Art Centrum (ESAC) soukromou iniciativou, závislou na angažovanosti a podpoře přátel, podporovatelů a sponzorů, vítá i další podporovatele a mecenáše (od 6000,-Kč), které každoročně obdarovává katalogy či grafickými listy. Snahou (ESAC) je smysluplné využití každé podpory v kooperaci s dárcem.

V současné době nabízí Egon Schiele Art Centrum na ploše 3.000 m² vedle dokumentace o životě a díle Egona Schieleho, celoroční výstavy jeho prací a výměnné

---

³⁸ *Historie vzniku* [online]. Český Krumlov: Egon Schiele Art Centrum, 2005 – 2011 [cit. 2011-01-08]. Dostupné z: <<http://www.schieleartcentrum.cz/new/?artid=1&lang=cz&menutype=1&mode=normal>>.

³⁹ WISCHIN, F. *Schiele a Krumlov*. Český Krumlov: Egon Schiele Art Centrum o. p. s., 2010, s. 270–279.

výstavy klasického a současného umění 20. století. Mezi nejznámější světové umělce, jejichž díla byla v ESAC prezentována, patří např. díla Andyho Warhola, Pabla Picassa, Salvadora Dalího. Z českých umělců lze jmenovat například Olbrama Zoubka, Josefa Čapka, Františka Kupku či Jana Švankmajera.

V části muzejního komplexu vznikla řada velkorysých ateliérů pro delší studijní a pracovní pobyty mladých umělců z východní i západní Evropy. O ateliery, které jsou pronajímány ministerstvům kultury nebo uměleckým institucím různých zemí na deset let; je nebývalý zájem a rozrůstá se i o zájemce z exotických zemí. K dispozici je též apartmá pro spisovatele. Muzeum doplňuje rozsáhlý muzejní obchod s monografiemi a katalogy děl umělců, suvenýry a uměleckými předměty. Ve dvoře objektu, který je téměř dochován ve své původní renesanční podobě, se nachází tradiční kavárna s českými specialitami s odpovídající atmosférou pro umělce a milovníky umění. Dalšími aktivitami jsou koncerty a performance, jejichž prostřednictvím též ESAC významně přispívá k porozumění a kulturní výměně mezi státy.

Od svého otevření v roce 1993 se Egon Schiele Art Centrum stalo mezinárodně uznávanou a velmi navštěvovanou institucí, kterou navštívila i řada významných státních návštěv – královské rodiny z Dánska či Švédska, bývalý prezident Václav Havel, řada ministrů z různých zemí, současný prezident České republiky Václav Klaus, který slavnostně zahajoval letošní výstavu ke 120. výročí narození malíře Egona Schieleho, ředitel pražské Národní galerie Milan Knižák a další.

Tento úspěšný projekt, kde se podařilo citlivě skloubit historické prvky s prvky moderní architektury a umění, je čistě soukromou iniciativou, závislou na mimořádném nasazení několika jedinců, na pomoci ze zahraničí, na sponzorech a přátelích. O jeho úspěšnosti svědčí přes milion návštěvníků z celého světa, kteří již do objektu Egon Schiele Art Centra, od jeho otevření v listopadu 1993, zavítali.

4.2 Muzeum stavebních dějin a řemesel

4.2.1 Projekt a realizace myšlenky⁴⁰

Druhým projektem, je *Muzeum stavebních dějin a řemesel*. Objekt muzea je svým rozsahem nesrovnatelně menší než již zmiňované Egon Schiele Art Centrum, ale svým pojetím je projektem velmi originálním a pro současnou i budoucí generaci se stává cenným zdrojem informací o stavební historii města Český Krumlov.

Muzeum se nachází v přízemí historického domu v Dlouhé ulici č. p. 92 v centru Českého Krumlova. Majitelem a zakladatelem *Muzea stavebních dějin a řemesel* je Mgr. Jiří Bloch⁴¹, profesí památkář, jehož celoživotním zájmem je studium stavebních řemesel a dějin a systematické shromažďování předmětů připomínajících historii zdejšího kraje i život šlechtických rodů, které se zasloužily o vznik historického reprezentativního města. Díky svému mimořádnému úsilí a snaze zachraňovat architektonické stavební detaily v Českém Krumlově a okolí, dostal pan Bloch v roce 2010 možnost představit svůj projekt muzea v dokumentárním pořadu České televize z cyklu „*Vášeň sběratelská*“⁴². Své sbírky vystavoval v porevolučním období nejprve v prostorách stylové středověké krčmy „U dwau Maryí“, kde vystavené předměty vhodně doplňovaly zařízení interiéru. Během rozsáhlých stavebních úprav a rekonstrukcí památkových objektů po roce 1989 ale množství zachráněných předmětů (okna, dveře, kování, apod.) nabývalo stále větších rozměrů a proto brzy vznikla myšlenka vytvoření vlastního Muzea stavebních dějin a řemesel. Projekt byl připravován patnáct let a nově vytvořené muzeum bylo zpřístupněno veřejnosti 30. června 2006. Na nevelkém prostoru má návštěvník ojedinělou možnost nahlédnout do stavební historie města prostřednictvím systematického uspořádání architektonických detailů (např. dveří, dveřních kování, zámků, klik a štítků, okenních ostění a výplní, trámových stropů, cihel, šablonových výmaleb interiérů apod.) pocházejících z různých časových období od gotiky po historismus a 20. století. V pěti odděleních je zachycen vývoj interiérů a fasád českokrumlovských měšťanských domů. Vystavené materiály jsou prezentovány osobitou formou, prostřednictvím trojrozměrných fragmentů i fotodokumentace, kdy informační panely a vitríny byly zhotoveny kompletně

---

⁴⁰ BLOCH, J. *Muzeum stavebních dějin a řemesel v Českém Krumlově*. 1. vyd. Dobrá voda u Českých Budějovic: ARTES, 2006, s. 5-57.

⁴¹ *Muzeum stavebních dějin a řemesel* [online]. Český Krumlov: Oficiální informační systém, 2006 - 2011 [cit. 2011-01-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.ckrumlov.info/docs/cz/atr63.xml>>.

⁴² *Vášeň sběratelská*. Praha: Česká televize, ČT2, vysíláno 7. října 2010 v 16.45h.

použitých dveří a oken. K výstavě byl vydán v roce 2006 katalog Muzea stavebních dějin a řemesel⁴³. Podrobná publikace není omezena jen na sbírky v expozici, ale obsahuje tematicky ucelené kapitoly o českokrumlovských umělecko-historických prvcích a architektonických detailech. Hlavní informační zdroj pro vydání publikace tvořily průzkumy jednotlivých měšťanských domů, které probíhaly ve spolupráci pana Blocha s firmou ARTECO B.M. s.r.o. mezi lety 1992 – 2006. V současné době je prováděna rekonstrukce výstavních prostor a muzeum bude přístupné veřejnosti opět v dubnu 2011.

4.2.2 *Financování a význam projektu*

Projekt *Muzea stavebních dějin a řemesel* je čistě soukromou aktivitou, nemohl by ale vzniknout bez finanční podpory města Český Krumlov ve výši 110 000,- Kč, která byla poskytnuta v rámci grantového programu „Podpora projektů a aktivit v oblasti kultury pro rok 2006“.

Vedení muzea nabízí kromě prohlídky expozice také tematicky zaměřené přednášky (např. „Gotická architektura Českého Krumlova“, „ Vývoj českokrumlovských fasád od středověku po současnost“, „Bohatství českokrumlovských interiérů“, apod.) pro žáky základních škol, studenty středních škol, studenty odborných středních a vysokých škol, které jsou spojeny s dataprojekcí v prostorách muzea a s exkurzí v městské památkové rezervaci Český Krumlov. Tím se muzeum snaží nejenom upozorňovat na hodnoty českokrumlovských stavebních detailů, přinášet poučení o českokrumlovských památkách laikům i odborníkům, přispívat k jejich zachování pro budoucí generace, ale i přiblížit veřejnosti hlavní trend současné památkové péče, který je zaměřený na maximální zachování autenticity historických objektů.

Za své aktivity zaslouženě získal Mgr. Jiří Bloch v roce 1998 *Cenu města Český Krumlov*⁴⁴, která odráží jeho přínos k rozvoji a prezentaci města a k obohacení života jeho obyvatel.

---

⁴³ BLOCH, J. *Muzeum stavebních dějin a řemesel v Českém Krumlově*. 1. vyd. Dobrá voda u Českých Budějovic: ARTES, 2006. 130 s.

⁴⁴ *Ceny města Český Krumlov* [online]. Český Krumlov: Oficiální informační systém, 2006 – 2011 [cit. 2011-01-22]. Dostupné z WWW: <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/ceny_mesta.xml>.

4.3 Museum Fotoatelier Seidel⁴⁵

4.3.1 Charakteristika objektu

Objekt muzea se nachází v městské památkové zóně v domě č.p. 272 v Linecké ulici v Českém Krumlově. Secesní dům s fotografickým ateliérem Josefa a Františka Seidlových byl postaven v roce 1905 na místě původního dřevěného ateliéru, který již neodpovídal nárokům na moderní fotografický provoz. Původně byl dům postaven pouze za účelem fotografického provozu a k bydlení byl určen menší sousední domek č.p. 260, v němž se nyní nachází pokladna. Až po smrti Josefa Seidla v roce 1935 se začalo bydlet v obou domech. Jako rodinný dům s fotoateliérem sloužil do roku 1949, kdy tehdejší vedení MNV prosperující firmu zrušilo. Dům s ateliérem, který je nejdůmyslněji postavenou místností celého domu, díky střeše vytvořené z vroubkovaného skla, které propouští světlo tak, aby fotografovaní neměli ve tvářích stíny, se dochoval ve své nezměněné podobě z roku 1905 a stal se tak zcela ojedinělou technickou a kulturní památkou. Její význam spočívá především v unikátní komplexnosti jejích autentických součástí. Na jednom místě se dochovala:

1. *původní budova s fotoateliérem*
2. významná část *původního technického vybavení* (fotokomora, fotografické přístroje, stativy, malovaná plátna sloužící jako pozadí a další příslušenství)
3. *fotografické dílo* nebývale velkého rozsahu (140 000 skleněných desek, celuloidové pásy s negativy, alba fotografií a pohlednic, to vše s podrobnou dokumentací pečlivé evidence zakázek).

Od dubna roku 2005 je objekt majetkem Českokrumlovského rozvojového fondu, spol. s r. o. (CKRF, 100% dceřiná společnost města Český Krumlov). CKRF provedl velmi citlivou rekonstrukci celého objektu s cílem zachovat co největší autenticitu, došlo k instalaci stálé expozice věnované dílu a životům Josefa a Františka Seidlových a od 6. června 2008 je unikátní muzeum přístupné veřejnosti.

4.3.2 Historie fotoateliéru

První písemná zmínka o provozování fotografické živnosti na místě dnešního Musea Fotoatelier Seidel je z 1. ledna 1884. Jednalo se o ateliér Gottharda Zimmera

---

⁴⁵ *Architektura* [online]. Český Krumlov: Museum fotoatelier Seidel, 2008 – 2011 [cit. 2011-01-30]. Dostupné z WWW: <http://www.seidel.cz/docs/cz/seidel_museum_architektura.xml>.

(1847 – 1886), který zde nechal postavit zděný obytný dům. V roce 1888 se stal vedoucím tohoto fotoateliéru Josef Seidel (1859 – 1935) rodák z Děčína, který roku 1890 fotografickou živnost od vdovy Karoliny Zimmerové odkoupil. Velmi brzy se stal vyhlášeným fotografem, který dosáhl značných úspěchů a věhlasu. V roce 1905 postavil nový dům s ateliérem, jehož podoba se dochovala do dnešní doby. Všestranný a talentovaný Josef Seidel se věnoval portrétování, fotografování krás Šumavy i vydávání pohlednic. Kromě jiného byl průkopníkem lyžování, patřil k prvním fotografům, kteří za svými motivy jezdili na lyžích. V létě zase ke svým cestám využíval bicykl, motorové kolo a od roku 1905 i motocykl Laurin-Klement, které jeho cestování značně urychlilo.

Od roku 1891 začal ve spolupráci se slezským fotografem Adalbertem Rehnertem kopírovat své záběry, kterých se později využívalo při přednáškách. V téže době vytvořil též *první panoramatické snímky*. V Seidelově fotoateliéru vznikaly též první *barevné fotografie*. Patřil k prvním profesionálním fotografům v Čechách, kteří používali tehdy zcela novou techniku autochromu k vydávání barevných pohlednic. V té době založil Josef Seidel při svém fotografickém závodě prosperující *vydavatelství*, které vydávalo pohlednice v různých formátech.

Prosperující živnost převzal po smrti svého otce jeho sedmadvacetiletý syn František Seidel (1908 – 1997). Firma tehdy měla 11 zaměstnanců a byla rozdělena do tří oddělení – *portrétní, amatérské a pohlednicové*. František vedl podnik do roku 1949, kdy byla Městským národním výborem zrušena a část archivu byla zabavena tehdejšími Ministerstvem informací a osvěty. Podle slov manažera projektu Petra Hudičáka František Seidl sice dostal za negativy odměnu, ta mu ale byla vyplacena několik dní před měnovou reformou v roce 1953. Takže mu nezůstalo téměř nic. Pohlednice zhotovené z negativů Fotoateliéru Seidel pak prodávalo řadu let nakladatelství Orbis⁴⁶. Od chvíle, kdy musel František Seidel rodinný ateliér zavřít, se jej až do své smrti v roce 1997 nedotkl. Ateliér tak ukrýval po další desetiletí netušený poklad, který byl důkladně prozkoumán po roce 2005 a dodnes se zpracovává, restauruje a digitalizuje, aby tak byl přístupný co nejširší veřejnosti.

---

⁴⁶ ČERNÁ, M. *Tisíce tváří staré Šumavy*. Praha: Mladá fronta Plus, týdeník č. 29-30/2010. s. 64-71.

4.3.3 *Financování⁴⁷ a význam projektu*

Celková rehabilitace objektu Fotoateliér Seidel mohla být započata v roce 2005 díky finanční dotaci ze zdrojů *Ministerstva kultury České republiky* (MKČR) v rámci programu Regenerace městské památkové zóny ve výši 230 tis. Kč. Dotaci doplnily finanční prostředky *Města Český Krumlov* ve výši 49 tis. Kč a 211 tis. Kč ze zdrojů nynějšího vlastníka objektu *Českokrumlovského rozvojového fondu*. Další prostředky byly získány z příspěvků *Jihočeského kraje*, a to:

- 190 tis. Kč na výrobu propagačních materiálů
- 190 tis. Kč na restaurování fotografických pozadí
- 100 tis. Kč na restaurování negativů.

Převážnou část finančních prostředků získal projekt především z *fondů EU*, konkrétně z programů *INTERREG IIIA ČR – Bavorsko* (1,5 mil. Kč) a *INTERREG IIIA ČR – Rakousko* (2 žádosti: 5,25 mil. Kč a 4,5 mil. Kč). Projekt *Databanka* společné historie Šumavy a Bavorského lesa – Muzeum Fotoateliér Seidel je spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci programu Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007-2013⁴⁸

Práce na záchraně, obnově a rehabilitaci této unikátní památky byly rozděleny do tří etap:

1. etapa – *záchrana a rehabilitace fotografického ateliéru* byla ukončena v dubnu 2007 a zahrnovala:

- fotodokumentaci stávajícího stavu
- inventarizaci movitého majetku
- tvorbu depozitáře
- zpracování odborných posudků na záchranu fotografického díla
- přípravu, zpracování a instalaci putovní expozice fotografického díla

Josefa a Františka Seidlových

Celkové náklady 1. etapy projektu činily **2 mil. Kč** (1,5 mil. Kč z programu INTERREG IIIA ČR – Bavorsko, 400 tis. Kč z Českokrumlovského rozvojového fondu, 100 tis. Kč ze státního rozpočtu ČR).

---

⁴⁷ *Fundraising* [online]. Český Krumlov: Muzeum Fotoatelier Seidel, 2008 – 2011 [cit. 2011-01-30]. Dostupné z WWW: <http://www.seidel.cz/docs/cz/seidel_fundraising.xml>.

⁴⁸ *Museum Fotoatelier Seidel – Zastavte se v minulosti* [online]. Český Krumlov: Muzeum Fotoatelier Seidel, 2008 – 2011 [cit. 2011-01-30]. Dostupné z WWW: <http://www.seidel.cz/docs/cz/seidel_home.xml>.

2. etapa – vytvoření veřejně přístupné expozice byla ukončena na konci roku 2007 a týkala se:

- rekonstrukce objektu Seidelova domu a fotoateliéru
- rekonstrukce interiérů
- založení muzea historické fotografie
- instalace expozic
- vybavení interiéru

Celkové náklady 2. etapy činily 7 mil. Kč (5,25 mil. Kč z programu INTERREG IIIA ČR – Rakousko, 1,4 mil. Kč představoval vlastní podíl rozvojového fondu, 350 tis. Kč ze státního rozpočtu ČR).

3. etapa - ustanovení Centra česko – rakousko – německého porozumění byla hotova dokonce roku 2007 a zahrnovala kromě stavebních úprav také:

- vybavení centra dokumentačním zařízením a speciálními odbornými technickými přístroji
- tvorbu databanky společné česko-německo-rakouské historie
- partnerské akce a výstavy

Celkové náklady 3. etapy činily 6 mil. Kč (4,5 mil. Kč z programu INTERREG IIIA ČR – Rakousko, 1,2 mil. Kč poskytl rozvojový fond a 300 tis. Kč ze státního rozpočtu ČR).

Nyní je podána žádost o grant z EU v rámci programu příhraniční spolupráce, Cíl III, na kompletní digitalizaci díla fotografů Seidlových.

Unikátní projekt Musea Fotoateliér Seidel si klade za cíl představit veřejnosti nejen původní vybavení ateliéru vypovídající o životě a díle fotografů Seidlových, ale i přiblížit prostřednictvím jedinečného souboru dobových snímků život a podobu šumavského pohraničí včetně jeho dnes již zaniklých vesnic a sídel. Nezanedbatelná je také badatelská činnost, která je pro muzeum stěžejní záležitostí a přináší odpovědi na celou řadu nezodpovězených otázek. V rámci muzea bylo zřízeno Centrum česko – německo – rakouského porozumění, které navazuje spolupráci s různými muzei, spolky a organizacemi na obou stranách hranice a prohlubuje tak porozumění a smíření mezi národy, které po staletí žily v přátelském sousedském soužití.

Díky vysoké míře autenticity a komplexnosti se Museum Fotoateliér Seidel řadí ke skutečným světovým unikátům.

4.4 Zámecké barokní divadlo

Mezi další významné památkové objekty v Českém Krumlově patří barokní divadlo v areálu Státního hradu a zámku Český Krumlov. Patří mezi nejstarší dochované barokní divadelní scény na světě a jeho jedinečnost tkví v jeho autentičnosti a komplexnosti. Dochovala se nejenom původní divadelní budova z roku 1766, ale též hlediště, orchestřiště, dřevěná divadelní mašinerie (tj. jevištní technika), „13 základní scénických obrazů, 250 kulis, přes 600 divadelních kostýmů, více než 170 hereckých a scénických rekvizit, na 400 kusů osvětlovacích těles, technického vybavení (hasicí technika, žebříky, nálevky na olej, apod.) a v neposlední řadě je v zámecké knihovně uložena celá řada notového materiálu, přes 2400 libret, textů a 300 svazků partitur. Ve státním archivu je uloženo velké množství korespondence, účtů, inventářů, zpráv a vzorníků, které poskytují cenné informace o divadelním životě 17. – 19. století“⁴⁹. S krumlovským barokním divadlem je srovnatelné pouze královské barokní divadlo ve švédském Drottningholmu, jeho dekorace ale pocházejí ze 70. let 18. století a vykazují již klasicistní rysy.

4.4.1 Vznik a vývoj divadelní budovy⁵⁰

Budova barokního divadla se nachází na V. zámeckém nádvoří. Stojí v místech, kde stávala samostatná dřevěná divadelní budova, kterou nechal mezi lety 1680 – 1682 postavit kníže *Jan Kristián I. z Eggenberku* (1641 – 1710), který přestavěl renesanční zámek na reprezentativní barokní sídlo.

V polovině 18. století se projevila tvůrčí osobnost knížete *Josefa Adama ze Schwarzenberku* (1722 – 1782), který byl obratným a podnikavým hospodářem a velkým milovníkem umění a zasloužil se o další velkorysou přestavbu zámeckého areálu. Její součástí byla také přestavba eggenberské divadelní budovy, která proběhla mezi léty (1765 – 1766) pravděpodobně podle plánů *Andrease Altomonta*, který pracoval i na císařském dvoře ve Vídni. Unikátní techniku na výměnu kulis a dekorací zhotovil vídeňský tesař *Laurentius Makh*, nástěnné a stropní malby, oponu a soubor dekorací vytvořili vídeňští divadelní malíři *Johann Wetschel* a *Leo Merkhel*.

---

⁴⁹ SLAVKO, P. *O unikátnosti barokního divadla vypovídají čísla*. České Budějovice: Deníky Bohemia. 10. ročník přílohy Jihočeských deníků Bohemia „Barokní divadlo na zámku Český Krumlov“. 16. 3. 2006. s. 13.

⁵⁰ SLAVKO, P., FLAŠKOVÁ, Z. *Zámecké divadlo v Českém Krumlově*. Český Krumlov: Nadace barokního divadla. 4. vyd. 2001. s. 3–8.

Od počátku 19. století pozorujeme jistou stagnaci divadelního života. Od roku 1814 bylo divadlo zpravidla pronajímáno kočujícím divadelním společenstvem nebo místním ochotníkům. Za přísného dozoru schwarzenberských úředníků zde bylo v průběhu 19. století odehráno okolo 150 představení. V roce 1897 bylo divadlo z požárních a bezpečnostních důvodů uzavřeno. Po dvě staletí tak divadlo zůstalo bez modernizace a zásadní rekonstrukce.

Ve 20. století byla scéna zámeckého divadla využita k divadelní produkci pouze krátce v roce 1903, 1906 a v letech 1958 – 66 v rámci Jihočeských divadelních festivalů. Roku 1966 byla divadelní budova na více než 30 let pro veřejnost uzavřena, probíhaly restaurátorské práce a v září 1997 po ukončení převážné části restaurátorských prací byl v zámeckém barokním divadle zahájen pod přísným monitorováním a kontrolou (např. vlhkosti vzduchu apod.) zkušební prohlídkový provoz. V současnosti je divadlo přístupné veřejnosti v rámci 3. zámecké prohlídkové trasy.

4.4.2 Projekt obnovy a význam zámeckého barokního divadla⁵¹

Hlavním záměrem obnovy zámeckého divadla je důraz na původnost celku i detailu a na obnovení původní *funkční barokní divadelní scény*. Při průběhu prací na obnově divadla se postupuje konzervačními metodami, minimalizuje se použití novodobých technologií, materiálů i postupů práce. Cílem je obnova divadelní scény, která umožní ve vymezeném režimu jak prohlídku divadelního muzea, tak studijní i badatelské využití pro odbornou veřejnost a rovněž i pořádání experimentálních divadelních představení, při kterých je možné si prakticky ověřit principy, souvislosti a zákonitosti divadelní praxe 18. století. Dokladem o tom, že se teorie obnovy zámeckého divadla vydala správným směrem, je udělení mezinárodně uznávané ceny Evropské unie pro kulturní dědictví *Europa Nostra*, kterou Státní hrad a zámek získal v roce 2003 v kategorii umělecké sbírky za projekt „*Restaurování a prezentace sbírek zámeckého barokního divadla*“⁵². Koncepce ochrany zámeckého divadla v Českém Krumlově se postupně stává vzorovým příkladem pro ostatní divadelní památky v Evropě.

---

⁵¹ SLAVKO, P., FLAŠKOVÁ, Z. *Zámecké divadlo v Českém Krumlově*. Český Krumlov: Nadace barokního divadla zámku. 4. vyd. 2001. s. 3–8.

⁵² SRBOVÁ, H. *Nejvýznamnější mezinárodní ocenění cenu Europa Nostra získal zámek Český Krumlov podruhé*. České Budějovice: Deníky Bohemia. 13. ročník přílohy Jihočeských deníků Bohemia „Barokní divadlo na zámku Český Krumlov“. 21. 3. 2009. s. 5.

Jedinečnost a mimořádná autenticita barokního divadla přivádí ročně do Českého Krumlova tisíce turistů, studentů i badatelů. Pro odbornou veřejnost pořádá Nadace barokního divadla ve spolupráci se Správou hradu a zámku Český Krumlov experimentální divadelní představení, které je součástí každoroční mezinárodní konference „Svět barokního divadla“, kde si odborníci na divadelní kulturu z celého světa vyměňují své cenné zkušenosti v různých oblastech tzv. divadelní archeologie.

4.5 Hradní muzeum

Podle slov ředitele Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích Petra Pavelce⁵³ připravil Státní hrad a zámek Český Krumlov pro své návštěvníky další originální projekt. Jedná se o zbrusu nový prohlídkový okruh ve 29 místnostech tzv. Hradního muzea, které se nachází v komplexu tzv. Hrádku, v patrovém paláci na II. zámeckém nádvoří. Posledních dvacet let byl objekt prázdný a nevyužitý. Národnímu památkovému ústavu v Českých Budějovicích byl ale, v prosinci roku 2008, přidělen, na základě žádosti, grant z Finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska (EEA Grants, Norway Grants, Prioritní oblast 1. Uchování evropského kulturního dědictví, prioritně 1.1 Ochrana a obnova nemovitého kulturního bohatství)⁵⁴ ve výši 42 mil. Kč, a společně s příspěvkem od Ministerstva financí ČR bylo získáno potřebné množství finančních prostředků a v roce 2009 mohly začít přípravné práce.

Záměrem projektu bylo oživit komplex Hrádku a v jeho interiérech prezentovat vzácné artefakty ze zámeckých depozitárních fondů, které veřejnosti doposud nebyly přístupné. Jsou zde prezentovány expozice nejenom připomínající dějiny hradu a jeho obyvatel, ale také např. mincovna, zbrojnice, expozice církevních památek, kinematograf s promítáním schwarzenberských filmů z počátku 20. století, či byt a kancelář ředitele schwarzenberského panství.

Hradní muzeum budou doplňovat také prostory k odpočinku a vzdělávání, kavárna, obchod s knihami a suvenýry, prostor k edukativním aktivitám. Vernisáž muzejní expozice se uskutečnila 10. ledna 2011, expozice bude otevřena celoročně⁵⁵.

---

⁵³ PAVELEC, P. *Dějiny památkové péče I., II.* Přednáška. Národní památkový ústav, ú. o. p. České Budějovice, 6.10.2010, 13.10.2010.

⁵⁴ *Tisková zpráva k postupu prací na Hradním muzeu v Českém Krumlově* [online]. České Budějovice: Národní památkový ústav, ú. o. p., 19.8.2010 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <[http://www.npu.cz/prur/novin/?news\[detail\]=6356](http://www.npu.cz/prur/novin/?news[detail]=6356)>.

⁵⁵ MLISOVÁ, L. *Hradní muzeum, fakta*. Praha: Mladá fronta Dnes. Regionální příloha Jižní Čechy. 20. 8. 2010. s. B2.

Díky tomu dochází k dalšímu rozšíření kvalitní kulturní nabídky pro turisty i místní obyvatele v době i mimo hlavní turistickou sezónu.

4.6 Českokrumlovsko – obnova objektů

Na Českokrumlovsku se nachází celá řada památkově chráněných objektů, ať již se jedná o rozsáhlé klášterní komplexy (např. Vyšší Brod, Zlatá Koruna), areály zámků a hradů, technické památky, objekty spojené se životem významných osobností, či o objekty, které zatím čekají na svou záchranu. Většina objektů je obnovována, obyvatelé míst, kde se nacházejí, jsou si vědomi jejich hodnoty, mají k nim určitý vztah (morální či materiální). Některá místní společenství ale mohou hodnotu památek přeceňovat nebo naopak nedeceňovat. V Českém Krumlově je o památkové objekty pečováno komplexně a téměř ukázkově. Naopak v některých menších obcích, kde může být nedostatek finančních prostředků, možná i nevědomost a nepřipravenost místních obyvatel, dochází často na objektech k nenávratným škodám. Proto je třeba vážit si i aktivit skupin či jednotlivců, majitelů památkových objektů, kteří se pro jejich záchranu snaží udělat maximum.

4.6.1 Rožmberk nad Vltavou – přádelna, tkalcovský mlýn

Mezi ně lze zařadit například majitele objektu bývalého *tkalcovského mlýnu v Rožmberku nad Vltavou*. Objekt, čp. 117, jehož součástí byla přádelna z roku 1854, odkoupil v roce 1989. Přádelna byla vybavena třemi mykacími stroji z roku 1835 od Prince in Stroud a jedním ručním spřádacím strojem na mykanou vlnu, též z 1. pol. 19. stol. i sbírka tkalcovských strojů z počátku 19. stol.⁵⁶. Přádelna byla v provozu do roku 1950, v letech 1946 – 1950 zde byla národní správa. Později byla přádelna prohlášena národní kulturní památkou, o kterou se však nikdo nestaral. Došlo ke zničení vodního kola a rozkradení části zařízení.

Nový vlastník si byl vědom mimořádné hodnoty objektu, který na vlastní náklady zrekonstruoval, pečlivě se věnoval též rekonstrukci dochovaného strojního zařízení. Potřebné informace získával z odborných publikací a ze sbírek Technického muzea v Praze a z Deutsches Museum v Mnichově v Německu. V souladu se získanými informacemi o konstrukci a funkci jednotlivých strojů pak čeští řemeslníci přistoupili k opravám, díky kterým se podařilo obnovit funkčnost celé přádelny. Objekt

---

⁵⁶ Zdroj: soukromý archiv současného vlastníka objektu.

tkalcovského mlýna sice prozatím není přístupný veřejnosti, ale k devastaci původního technického vybavení nedošlo a zůstalo zachováno pro další generace a případný výzkum.

4.6.2 Fara v obci Svéráz

Podobně kladným způsobem lze hodnotit také záchranu objektu fary v obci Svéráz na Českokrumlovsku. Obec se nachází 12 km jižně od Českého Krumlova a patří k nejstarším v kraji, v roce 1273 ji papež Řehoř X. potvrzuje jako majetek kláštera na Strahově. Za husitských bouří byla obec vypálena stejně jako okolní kostely ve Světlíku, Hořicích a Kájově. Od roku 1460 byla osada majetkem rodu Rožmberků, později Eggenberků a Schwarzenberků. Ves byla původně česká, ale s nástupem knížecího rodu Eggenberků začalo její cílené poněmčování. A tak na začátku 20. století měla obyvatele pouze německé národnosti. Po skončení 2. světové války a následném odsunu německého obyvatelstva, byla obec osídlena reemigranty z Rumunska a to převážně Slováky z osady Valea Ungurului, jak lze vyčíst z literárních příspěvků člena Klubu českých turistů pana Wimmera⁵⁷.

V obci Svéráz stojí kostel sv. Petra a Pavla z let (1774 – 1775), nachází se na místě staršího gotického kostela, který byl vypálen při husitských bouřích. Poblíž farního kostela stojí původně raně gotická kaple ze 13. stol., přestavěná okolo r. 1500 pozdně goticky a barokizována mezi lety 1687 – 1688. V knize *Poutní místa jižních Čech*⁵⁸ autora Jiřího Černého se dozvídáme, že při kapli existovalo Bratrstvo Svaté rodiny, jež do ní organizovalo Mariánské poutě pro věřící až z Volar. Uctívána zde byla socha Madony s Ježíškem, která se po roce 1945 dostala do expozic Alšovy jihočeské galerie. Kostel byl v 90. letech opraven z prostředků finanční sbírky bývalých německých farníků, je vysvěcen a jednou za dva roky se zde slouží česko-německé mše, vždy v neděli po 28. červnu, na sv. Petra a Pavla. Tato jednodenní akce s již více než desetiletou tradicí, je též příležitostí k přátelským setkáním původních a současných obyvatel, kteří se tak mohou dozvědět zajímavé informace o dřívějším životě v obci.

Ve Svérázu se nachází rozsáhlý objekt fary, která je též středověkého původu. Současní majitelé objekt odkoupili v roce 2003 od církve a nyní jej citlivě rekonstruují

---

⁵⁷ WIMMER, S. *Ze Zátone do Bohdalovic* [online]. České Budějovice: Klub českých turistů; 4. 9. 2008 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <http://www.krumlov-net.cz/kct/foto2008-08-12/04_09_2008_.html>.

⁵⁸ ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech*. 1. vyd. České Budějovice: Bohumír NĚMEC – VEDUTA, 2006, s. 219-220.

v souladu s požadavky památkové péče a za finanční podpory získávané z Grantů Jihočeského kraje na opravy nemovitých kulturních památek a z Havarijního fondu Ministerstva kultury. Národní památkový ústav v Českých Budějovicích pak pravidelně kontroluje stav oprav. Objekt fary je architektonicky velkoryse řešený, což dokazuje existenci dřívějšího bohatého církevního života. Dnes není fara oficiálně přístupná veřejnosti, ale majitelé jsou velmi vstřícní a na požádání prohlídku objektu umožňují.

4.6.3 Chátrající památky v regionu

Zdaleka ne všechny památkové objekty na Českokrumlovsku se ale dočkaly odpovídající péče a zacházení. Úzce to souvisí se společenským a politickým vývojem české společnosti.

Rozsáhlá knižní publikace *Šumava – příroda, historie, život*⁵⁹ situaci mapuje následovně: Vlivem poválečných událostí docházelo v letech 1945 – 1946 jednak k totálnímu vysídlování desítek šumavských obcí a kvůli blízkosti hranice s Německem plánovalo ministerstvo obrany různá opatření, jak zabránit případné budoucí německé invazi do Čech. Stanovené osídlovací úřady a správní komise nedoporučovaly novým osadníkům usídlit se v domech a osadách v blízkosti státní hranice. Na víc ministerstvo obrany vzneslo dne 14. 6. 1945 nárok na několik rozsáhlých pohraničních oblastí, kde by „po vzoru Sovětského svazu“ mohla nerušeně probíhat mohutná tanková a dělostřelecká cvičení. Jednou z takto nárokováných oblastí bylo i území západně od Českého Krumlova okolo Boletic. Nároku bylo vyhověno a dne 17. 5. 1946 schválila tehdejší česká vláda, navzdory odporu místních orgánů (ONV v Č. Krumlově), vytvoření „Vojenského tábora Boletice“ (dnes vojenský újezd Boletice). Od roku 1947 zde začala cílená destrukce osídlení, a to jednak formou rozebírání domů na stavební materiál, jednak formou demolice vesnic při nácvicích „bojů o osadu“.

Na Šumavě celkově začala v období 1945 – 1948 etapa všeobecného chátrání jak opuštěných domů, tak sakrálních staveb, které přestaly sloužit náboženským účelům a často byly vykradeny. Další zhoršení situace přinesl jednak komunistický převrat v roce 1948 a s tím související vznik „hraničního pásma“ a „zakázaného pásma“⁶⁰ a také nucená kolektivizace zemědělství, jež se rozvinula na počátku 50. let. Mnoho

---

⁵⁹ VALENČÍK, M. a kol. autorů. *Šumava – příroda, historie, život*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství: Miloš Uhlíř – Baset, 2003, s. 457–482.

⁶⁰ Hraniční pásmo - široké několik kilometrů, zůstávalo řídce osídlené a omezeně přístupné. Zakázané pásmo – široké několik set metrů a vstup pro všechny, kteří zde neměli trvalé bydliště, byl přísně zakázán.

obyvatel bylo nedobrovolně připraveno o půdu, což přineslo další odliv obyvatelstva ze šumavského pohraničí. Navíc nový fenomén – ostře antiklerikální postoj vedení státu způsobil, že velká část sakrálních staveb (kostelů, kaplí) byla ponechána svému osudu. Z několika kostelů se staly dokonce stáje pro ustájení dobytka, aniž by bylo vystěhováno vnitřní zařízení, jiné sloužily jako skladiště pohraniční stráže. Mnoho objektů se tak brzy dostalo do havarijního stavu, převážně vlivem stavu střech a krovů, jejich demolice mimo vojenské prostory však byly v té době spíš ojedinělé.

Paradoxně horší situace, nejen pro památkové objekty v pohraničí, nastala ve 2. pol. 50. let, kdy, ačkoliv došlo k jisté liberalizaci poměrů a pohybu osob v příhraniční oblasti, byl vydán výnos ministerstva místního hospodářství (dne 30. 1. 1956) o demolicích opuštěného nemovitého majetku, oficiálně v zájmu zlepšení vzhledu krajiny a odstranění nebezpečí zranění, které rozpadající se budovy představovaly. Tím byla odstartována likvidace tisíců domů a dalších staveb. V této době ještě neexistovala účinná památková ochrana, takže v mnoha případech místní národní výbory zařadily mezi stavby určené k demolicí zámky, kostely či kaple, které pak byly bez jakékoli dokumentace a často i s vnitřním zařízením armádou odstřeleny.

Několik obcí a sakrálních staveb padlo za obětí i výstavbě údolních přehrad – při stavbě lipenské vodní nádrže byl zbytečně odstřelen například památkově významný kostel v Dolní Vltavici, přestože existovaly plány na jeho záchranu.

Od poloviny 60. let nedochází sice k masovým destrukcím objektů, jako tomu bylo v 50. letech, ale hned na počátku 70. let byly obnoveny drátěné zátarasy a to mnohem hlouběji ve vnitrozemí než ty původní a nastává tak další odsun zbytku obyvatel, byť už ne tak masový, a s tím spojena další destrukce již tak chátrajících objektů.

Situace se zásadně změnila od 90. let 20. stol., kdy došlo k otevření státní hranice a tím i ke zpřístupnění hraničního pásma. Pro sakrální památky, které přežily předchozí nepříznivé období, to znamenalo jisté znovuzrození. Do nutných oprav investovali desítky milionů korun nuceně odsunutí sudetští Němci, na opravu řady staveb přispěl i český stát. Mnoho poškozených kostelů a kaplí bylo opraveno, renovace se dočkalo i několik poničených křížových cest (Frymburk, Studenec u Rožmberka nad Vltavou).

Zejména v posledních letech se do záchrany zničených sakrálních památek zapojují i místní samosprávy a občanská sdružení. Díky jejich snaze a úsilí se, postupně, daří získávat prostředky na obnovu kostelů či kaplí, ať už ze státního rozpočtu

(Havarijní a další programy ministerstva kultury), fondů (Česko-německý fond budoucnosti) či nadací, které se na tuto problematiku specializují. Bohužel existují také výjimky – vedení některých obcí se vydalo proti trendu obnovy památek a dopustilo, i v posledních letech, demolici několika poškozených kaplí a objektů. Rozsah poškozených a zničených památek je stále značný⁶¹ a, dle slov Petra Pavelce⁶², je v zájmu každé obce, aby projevila snahu o záchranu svých technických památek, uměleckých děl i lidové architektury, neboť tím se zvýší prestiž místa mající vliv na cestovní ruch, nová pracovní místa a celkový rozvoj v dané oblasti.

---

⁶¹ VALENČÍK, M., kol. autorů, *Šumava – příroda, historie, život*. 1. vyd. Praha: Baset, 2003, s. 461–482.

⁶² PAVELEC, P. *Dějiny památkové péče I., II.* Přednáška. Národní památkový ústav, ú. o. p. České Budějovice, 6.10.2010, 13.10.2010.

5 PAMÁTKY A SOUČASNOST

Z výše uvedených slov Mgr. Petra Pavelce je patrné, že historie a současnost míst, ve kterých žijeme, spolu velmi úzce souvisí. K lepšímu pochopení této souvislosti a také unikátnosti zajímavých míst a objektů naší historie je zapotřebí památky a péči o ně široké veřejnosti co nejvíce přibližovat. Tomu napomáhají nejrůznější aktivity a projekty na místních, národních i mezinárodních úrovních.

5.1 Dny evropského dědictví

Dny evropského dědictví (EHD – European Heritage Days) jsou významnou kulturně společenskou poznávací akcí, která napomáhá rozšiřování a zvyšování všeobecného povědomí o národním kulturním dědictví. V rámci EHD jsou zpřístupňovány nejzajímavější památky všech druhů tj. architektonické, archeologické, sakrální, technické, dále také muzea, galerie a celá řada soukromých i veřejných budov, které jsou jinak z části nebo celé nepřístupné. Jedním z cílů EHD je hledání cest ke kořenům naší, evropské i světové civilizace, a to v době hledání identity člověka žijícího v 21. století, ve stále více se globalizujícím světě. Proto jednotlivé země nebo i města vyhlásují svá národní témata, jejichž prostřednictvím obracejí pozornost organizátorů i návštěvníků na různorodé fenomény přírodního a kulturního dědictví.

Historicky první „Dny otevřených dveří památek“ se konaly již v roce 1984 z podnětu Francie⁶³. Jejich základní myšlenkou bylo umožnit široké veřejnosti návštěvu nejrůznějších památek, zejména těch, které jsou jinak běžně nepřístupné. Na 2. evropské konferenci ministrů odpovědných za architektonické dědictví, která se konala v roce 1985 ve Španělsku, francouzský ministr kultury Jack Lang navrhl, aby Rada Evropy dala této iniciativě záštitu s mezinárodní působností. Na internetových stránkách Rady Evropy ( ) lze nalézt mnoho zajímavých odkazů a podrobnějších informací např. o konání Evropského zahájení EHD, o národních tématech a konání EHD v jednotlivých zemích, o historii EHD atp. Od roku 1991, kdy byly EHD poprvé představeny evropské veřejnosti, roste jejich význam nejen z hlediska počtu účastníků se zemí, ale i z hlediska počtu návštěvníků.

---

⁶³ *EHD v Evropě* [online]. Praha: Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, 2010 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.shscms.cz/ehd/cz/ehd-v-evrope-148.html>>.

V České republice se EHD konají pravidelně od roku 1991 v první polovině měsíce září. Od roku 1998 je jejich hlavním garantem Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, které vždy ve spolupráci s jedním z členských měst pořádá národní zahájení. V letošním roce 2011 proběhne národní zahájení ve městě Žatec dne 10. září. Národní téma pro rok 2011 je „*Památky – tvůrci panoramatu našich měst a městeček*“.⁶⁴ Partnery hlavního garanta jsou Ministerstvo kultury ČR a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. V rámci EHD jsou též pořádány nejrůznější doprovodné akce - přednášky, koncerty, městské slavnosti, soutěže a další kulturní programy, tak aby byla oslovena co nejširší veřejnost.

Jedním ze zajímavých počínů je například aktivita Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích s názvem „*Památky hrou a poučením*“⁶⁵, inspirovaná podobnými zahraničními projekty převážně z Francie a Anglie. Je zaměřena na mladou generaci, především na školní mládež ve věku 8 – 15 let. Prostřednictvím různých interaktivních programů a bohatě ilustrovaných publikací, ukázek památek před a po restaurování, či možnosti výroby předmětu původní technikou, seznamuje školáky zábavnou formou s kulturním dědictvím míst, ve kterých žijí, s principy středověkých řemesel, architektury atp. Aktivita jsou vhodné nejen pro doplnění školní výuky ale také pro individuální využití např. rodičů s dětmi, zájmových kroužků apod. Jsou též pořádány jednorázové akce směřované k dětem, mládeži a rodinám s dětmi a díky zájmu o tyto programy je patrné, že kulturní dědictví dokáže oslovit i mladou generaci. Podrobněji hodnotím zájem mládeže o historii a památky v následující části bakalářské práce.

5.2 Zájem mladé generace o kulturní dědictví – dotazníkové šetření

V předchozím odstavci bakalářské práce jsem zmiňovala aktivity a didaktické programy NPÚ v Českých Budějovicích určené pro děti a dospívající mládež. Mají ale mladí lidé žijící v dnešním přetechnizovaném, virtuálním a materiálním světě ještě vůbec zájem o historii, o památkové objekty a o jejich zachování pro další generace? Na tyto a podobné otázky práce odpovídá v této části pomocí ankety⁶⁶.

---

⁶⁴ *Dny evropského dědictví* [online]. Praha: Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, 2010 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.shscms.cz/ehd/cz/>>.

⁶⁵ CICHROVÁ, K. *Prezentace památek veřejnosti, didaktické programy*. Přednáška. Národní památkový ústav, ú. o. p. České Budějovice. 23. 2. 2011.

⁶⁶ Viz. Příloha č. 1 - Anketa

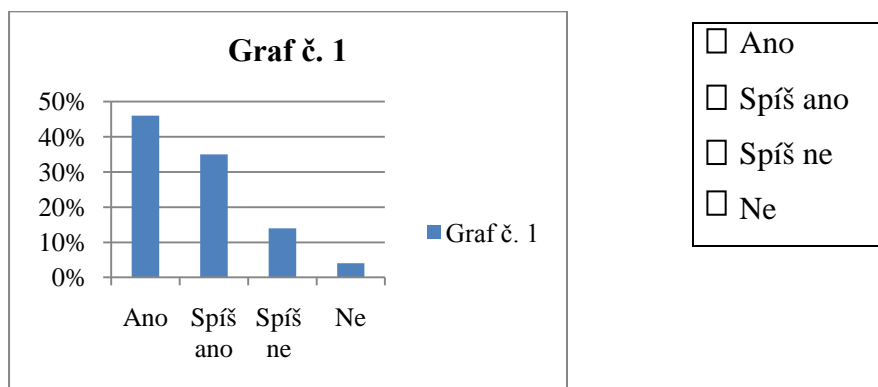
V časovém období od listopadu 2010 do února 2011 bylo osloveno celkem 316 respondentů – 193 resp. ve věku 10 – 14let, 94 resp. ve věku 15 – 19 let a 29 resp. ve věku 20 – 35 let, z toho bylo 216 dívek a 100 chlapců.

Zdroje ankety:

- Církevní základní škola, Rudolfovská 23, Č. Budějovice – návratnost: 121 resp.
- DDM, U zimního stadionu 1, Č. Budějovice – návratnost: 43 resp.
- Biskupské gymnázium J. N. Neumanna, Jirsíkova 5, Č. Budějovice – návratnost: 124 resp.
- FF Jihočeské univerzity, Branišovská 31, Č. Budějovice – návratnost: 28 resp.

Odpovědi respondentů:

Otázka č. 1: Zajímá Vás historie, dějepis?

Na tuto otázku odpovídalo 316 respondentů, a to následovně:

Ano - 147 resp. (47%)

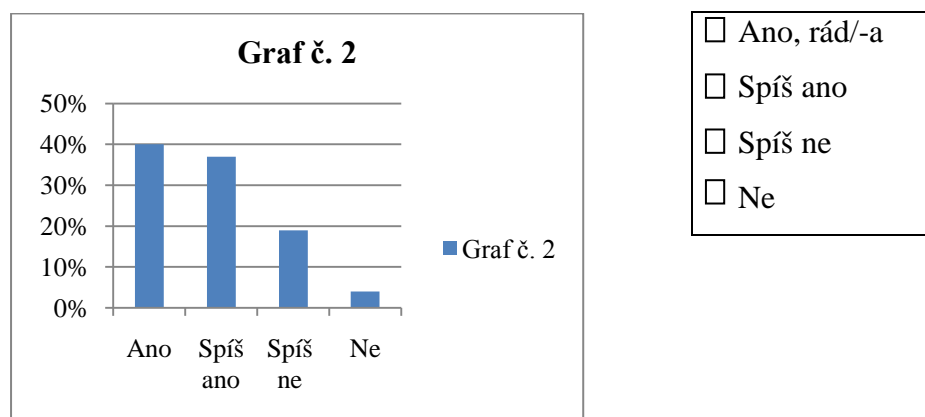
Spíš ano - 111 resp. (35%)

Spíš ne - 44 resp. (14%)

Ne - 14 resp. (4%)

Závěr: O historii a dějepis projevuje zájem 82% respondentů, pro 18% respondentů tento obor zajímavý příliš nebo vůbec není.

Otázka č. 2: Navštěvujete památkové objekty?

Na tuto otázku odpovídalo 316 respondentů a to následovně:

Ano - 126 resp. (40%)

Spíš ano - 116 resp. (37%)

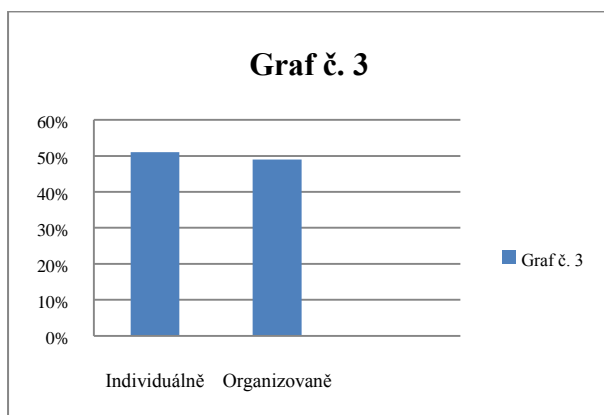
Spíš ne - 44 resp. (19%)

Ne - 14 resp. (4%)

Závěr: Památkové objekty rádi nebo celkem často navštěvuje 77% respondentů, 23% respondentů památkové objekty nenavštěvuje vůbec nebo jen zřídka.

Otázka č. 3: Památkové objekty navštěvuji:

- Individuálně
- Organizovaně

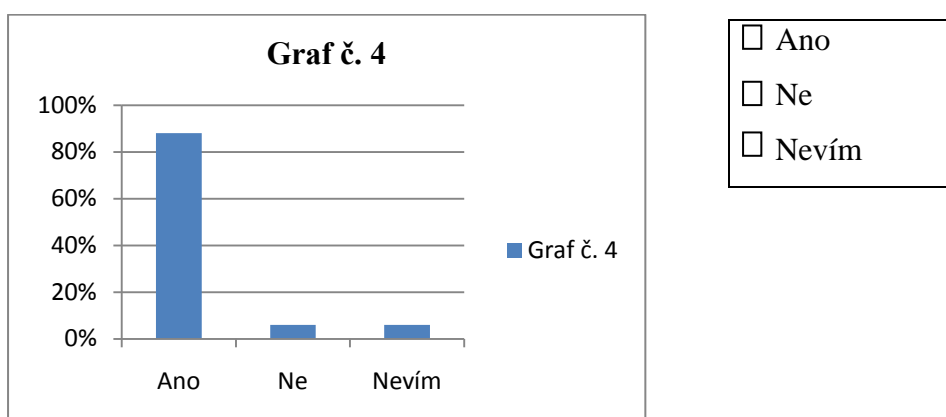
Na tuto otázku odpovídalo 302 respondentů a to následovně:

Individuálně - 154 resp. (51%)

Organizovaně- 148 resp. (49%)

Závěr: Respondenti navštěvují památkové objekty téměř ve stejném poměru organizovaně i individuálně.

Otázka č. 4: Památkové objekty je třeba nákladně restaurovat, opravovat, udržovat. Má, podle Vás, význam investovat do zachování památek pro další generace?

Na tuto otázku odpovídalo 316 respondentů a to následovně:

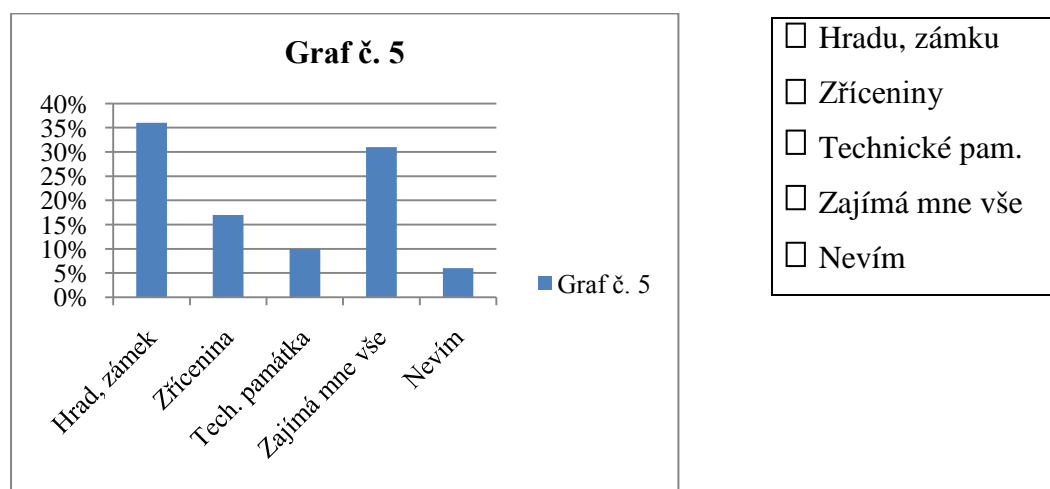
Ano - 276 resp. (88%)

Ne - 20 resp. (6%)

Nevím - 20 resp. (6%)

Závěr: 88% dospívající mládeže se domnívá, že má význam pečovat o památkové objekty tak, aby zůstaly zachovány i pro další generace. Pouze 12% dotázaných nepřikládá péči o památky větší význam nebo nemá k dané problematice vlastní názor.

Otázka č. 5: Čemu dáte přednost? Prohlídce:

Na tuto otázku odpovídalo 316 respondentů a to následovně:

Hradu, zámku - 113 resp. (36%).

Zříceniny - 54 resp. (17%).

Technické památky (mlýn, hamr divadlo) - 31 resp. (10%).

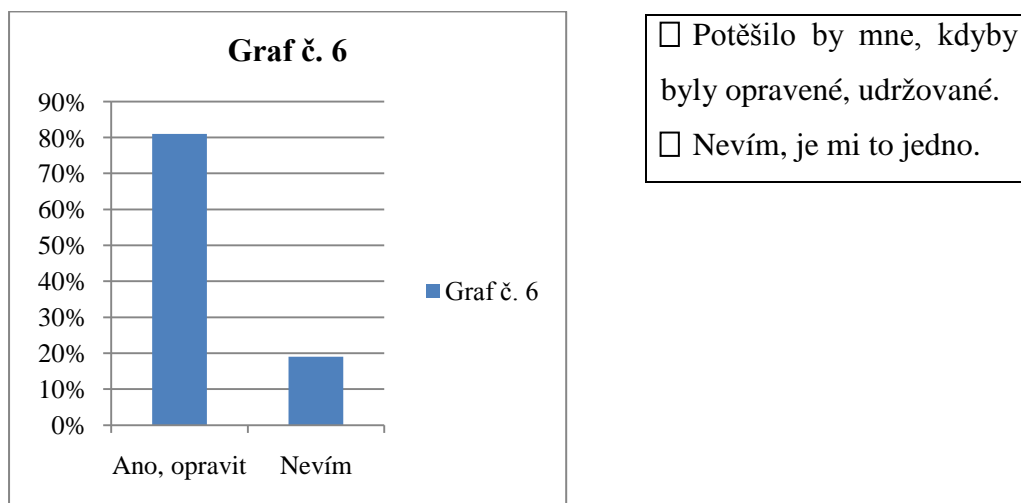
Zajímá mne vše – 97 resp. (31%).

Nevím – 21 resp. (6%).

Závěr: Pouze 6% respondentů se k otázce bližším způsobem nevyjádřilo. 36% respondentů navštěvuje nejraději hrady a zámky, o 5% méně respondentů se zajímá o všechny uvedené typy památkových objektů. Je patrné, že i zříceniny mají pro určité procento dotazovaných (17%) své osobité kouzlo. Technické památky (mlýn, hamr, divadlo apod.) jsou zajímavé pro 10% respondentů.

Otázka č. 6: Jak na Vás působí polorozbořené kapličky, kostely, opuštěné zámky,

atp.?

Na tuto otázku odpovídalo 316 respondentů a to následovně:

Ano, potěšilo by mne, kdyby byly opravené, udržované - 255 resp. (81%).

Nevím, je mi to jedno - 61 resp. (19%).

Závěr: 81% dotazovaných vnímá i estetickou stránku obnovy chátrajících památek. 19% žáků se daná problematika nějakým způsobem nedotýká.

Otázka č. 7: Proč je, podle Vás, důležité pečovat o kulturní památky?

Na tuto otevřenou otázku odpovědělo 271 respondentů (86%), 45 resp. (14%) se k otázce nevyjádřilo.

Respondenti uváděli různé důvody, proč je, z jejich pohledu, důležité o kulturní památky pečovat, shodovali se však v sedmi typech odpovědí:

1. Památky (živý, hmotný doklad minulosti) je třeba zachovat pro další generace, přispívají k větší národní uvědomělosti, neboť historie a kultura je součástí toho, kdo jsme. (161 respondentů).

2. Památky je třeba zachovat pro potěšení lidí, které je mají rádi. Mohli je navštěvovat naši předci, my, proč ne i další generace? Také naše děti a děti našich dětí by jednou rády viděly něco z naší historie, stejně, jako dnes chceme my. Měla by být samozřejmost o památky pečovat, je úžasné, že se vůbec něco ze starých dob dochovalo až do současnosti. (33 respondentů).

3. Památky je třeba zachovat, abychom se mohli učit o minulosti z názorných ukázek a nejen z knih a hodin dějepisu, abychom měli kam jezdit na výlety s rodinou i se školou. Reprezentují ČR v oblasti cestovního ruchu. (33 respondentů).

4. Památky je třeba zachovat, abychom se poučili z dob minulých, abychom poznali kulturu minulou a mohli budovat kulturu budoucí. Minulost lidstva je v dnešní přetechizované době velmi důležitá pro poznávání. (21 resp.).

5. Památky je třeba zachovat, aby nepřišlo na zmar to, co vytvořili naši předkové. Jejich vybudování bylo velmi pracné, mnoho objektů je vzácných a jejich ztráta by byla velkou škodou. Jsou chloubou národa. Bez patřičné péče by byl jejich zánik nezvratný. (14 resp.).

6. Památky je třeba zachovat, díky moderní technice lze památky studovat ještě více do hloubky, mohou být zjištěny nové skutečnosti. Také kvůli studiu např. symbolické výzdoby, řemeslné práce – technik apod. (6 respondentů).

7. Některé památky jsou hezké i bez úpravy, s úpravou za každou cenu to již není ono. Například zříceniny působí hezky tajemně, někdy působí mírně zanedbaná kaplička lépe než ta udržovaná. Dávají větší prostor pro vlastní fantazii. (8 respondentů).

Pouze jeden z respondentů odpověděl, že pečovat o památky je zbytečné a nákladné, bylo by lépe nechat je pomalovat graffiti.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou péče o kulturní dědictví na Českokrumlovsku. Na úvod seznamuje čtenáře s kulturně historickým vývojem regionu, jenž byl zásadně ovlivňován panujícími šlechtickými rody Rožmberků, Eggenberků a Schwarzenberků, kteří patřili k nejvýznamnějším šlechtickým rodům v Čechách a jejichž působení překračovalo hranice českých zemí. Právě díky jejich vzdělanosti, průkopnickým aktivitám a osvíceným myšlenkám, byla v průběhu staletí na jihu Čech vytvořena celá řada mimořádných objektů, které patří mezi nejcenější památky kulturního dědictví nejen v Čechách ale i v Evropě a dodnes jsou obdivovány laickou i odbornou veřejností.

Práce též objasňuje, kde lze hledat počátky památkové péče. Přibližuje pojmy *pamětní hodnota* a *přítomnostní památková hodnota*, jež spočívá v tom, že většina památek má schopnost uspokojovat některé smyslové nebo duchovní potřeby lidského života po radostech a požitech i v dnešní moderní době. Náš současný život je prosycen materiálními snahami jako nikdy dříve. Průmysl, světový obchod, technické vymoženosti nás ovládají více než duchovní síly, jak tomu bylo v minulosti. Ale přesto je velmi dobře patrné, že stále roste přesvědčení, že pouhá industrializace nedokáže naplňovat všechny potřeby lidského života. Největší hodnota dnešního potěšení ze *starých uměleckých děl* spočívá v tom, že není omezena na určité druhy památek nebo na jistý druh lidí. Prostá venkovská kaplička či malebná zřícenina nám mohou poskytnout stejné potěšení, jako knížecí palác, nebo bohaté muzeum. Tento *požitek je přístupný všem*. To dokazuje stále rostoucí návštěvnost míst s historickými objekty. Navíc každý nemůže podnikat velké cesty, aby v dále vyhledával stará umělecká díla, a mnozí lidé jsou ochuzováni o všechno, co jim může poskytnout staré umění, pokud jsou ničeny umělecké památky v jejich domově. Většina lidí, kterým staré památky skýtají radost a požitek, ví jen málo o historických stavebních slozích (antika, gotika, renesance, baroko, rokoko...), a přesto jim pohled na podivuhodný starý kostel nebo obraz starého mistra poskytuje hluboký zážitek.

Díky činnosti a aktivitám Národního památkového ústavu v Českých Budějovicích dochází k záchraně mnoha takových cenných objektů a k jejich citlivému restaurování, se snahou nejen zachovat památkové objekty pro další generace, ale též zpřístupnit objekty současné veřejnosti, vystavit co nejvíce doposud uložených exponátů ze zámeckých depozitářů a prostřednictvím vhodné propagace památkových

objektů, doprovodných akcí či didaktických programů prohlubovat u veřejnosti zájem o historii a naši kulturní minulost.

Jedním z cílů bakalářské práce je představit některé úspěšné projekty, které jsou svým rozsahem, způsobem financování i přístupem k památkové péči zcela různorodé. Přesto se všem podařilo získat mezinárodní či národní uznání a přivádějí do tohoto regionu velké množství návštěvníků z celého světa. Jsou představeny též dva menší soukromé objekty, které, ač zatím širší veřejnosti přístupné nejsou, byly díky nadšení majitelů citlivě zrekonstruovány a zachovány tak pro příští generace.

Dalším cílem práce bylo zjistit, zda vůbec má dospívající mládež, která jednou převezme péči o kulturní dědictví do svých rukou, v dnešním přetechnizovaném světě, zájem o naši kulturní historii, o památky a zda vidí smysl v památkové péči, která je velmi nákladná. Prostřednictvím dotazníkového šetření zaměřeného na cílovou skupinu mládeže ve věku 10 až 25 let bylo osloveno celkem 316 respondentů. Jejich odpovědi byly pro mne příjemným překvapením. Oproti prognózám některých kantorů, že mládež v dnešní době nezajímá téměř nic, než počítače a virtuální realita, se ze závěrů dotazníkového šetření ukázalo, že zájem o historii a návštěvy památkových objektů má cca 80% dotazovaných. Navštěvují rádi nejenom hrady a zámky, ale též technické památky (divadlo, hamr, apod.) či zříceniny, které mají své osobité kouzlo takové, jaké jsou. Přibližně stejné množství respondentů (88%) se domnívá, že má význam pečovat o naše kulturní dědictví a 81% dotazovaných vnímá i estetickou stránku památkových objektů, líbí se jim, když jsou objekty zrestaurované. Zhruba 20% respondentů se tato problematika nějakým způsobem nedotýká. A v čem tedy vidí dospívající mládež hlavní význam v péči o kulturní dědictví? Odpovědi se shodovaly v sedmi důvodech, proč o památky pečovat, z nichž nejčastěji bylo uváděno:

- *„Památky jsou živým, hmotným dokladem minulosti, historie a kultura je součástí toho, kdo jsme. Pro naše předky bylo velmi pracné je vybudovat, jsou chloubou národa.“*

- *„Pro potěšení lidí, památky mohli navštěvovat naši předci, my, proč ne i děti našich dětí?“*

- *„Chceme se učit o minulosti z názorných ukázek nejen z knih a hodin dějepisu.“*

- *„Památky je třeba zachovat, protože díky moderní technice lze památky studovat ještě více do hloubky, mohou být zjištěny nové skutečnosti.“*

Někteří z respondentů vyslovili také názor, že určité památky jsou hezké i bez úpravy, působí tajemně, úprava za každou cenu není nutná. V tom se ostatně shodují i s názorem Mgr. Petra Pavelce, ředitele NPÚ o. p. s. České Budějovice, hlavně pokud se týká zřícenin.

Je patrné, že Českokrumlovsko má, co se týče kulturního dědictví, co nabídnout, dokonce více, než je běžné. Česká republika je po Velké Británii druhým státem v Evropě, jenž má mimořádně bohatý fond kulturních památek i dochované jedinečné vybavení zámeckých interiérů⁶⁷. Zájem mládeže o zachování kulturního dědictví dle výše uvedeného dotazníkového šetření existuje. Nyní je třeba zájem dospívající generace udržovat a dále rozšiřovat, aby tak vyrostla vzdělaná generace, která si bude našeho kulturního dědictví patřičně cenit a dobře o něj pečovat, neboť rozsáhlé architektonické komplexy, stejně jako menší umělecká díla či díla lidové architektury v dobrém stavu zvyšují prestiž místa, mají vliv na cestovní ruch, nová pracovní místa a tedy i na celkový rozvoj v dané oblasti. V městech s oprýskanými a opadávajícími omítkami málokdo dokáže pozitivně vnímat hodnotu památek. Památky mají všude zkrášlovat život a je nutné, aby zůstaly v trvalé souvislosti se životem, aby nebyly považovány za nějaký brak a aby s nimi nebylo jednáno jako s něčím odtrženým od současnosti. Proto je třeba mít respekt vůči vlastním originálním památkám a podle toho se o ně starat.

---

⁶⁷ CICHROVÁ, K. *Prezentace památek veřejnosti, didaktické programy*. Přednáška. Národní památkový ústav, ú. o. p. České Budějovice. 23. 2. 2011.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BLOCH, J. *Muzeum stavebních dějin a řemesel v Českém Krumlově*. 1. vyd. ARTES : Nakl. JIH, Dobrá voda u Českých Budějovic, 2006. 130 s. ISBN 80-86266-09-05.
2. ČERNÁ, M. Tisíce tváří staré Šumavy. *Mladá fronta Plus*. Praha : Mladá fronta, a.s., 23. 7. 2010.
3. ČERNÝ, J. *Poutní místa jižních Čech*. České Budějovice : Bohumír NĚMEC – VEDUTA, 2006. 312 s. ISBN 80-86829-19-7.
4. HLOBIL, I. *Alois Riegl a teorie moderní památkové péče*. NPÚ ÚP Praha 1. Praha : Sprinter, 2003. 173 s. ISBN 80-86234-34-7.
5. KOLEKTIV AUTORŮ. *ČESKÝ KRUMLOV od rezidenčního města k památce světového kulturního dědictví*. Č. Budějovice : NPÚ o. p. s., 2010. 1038 s. ISBN 978-80-85033-26-7.
6. KREJČŮ, A. *Půlstoletí památkové péče v jižních Čechách*. Památky jižních Čech 1. NPÚ ÚP České Budějovice. České Budějovice : Halama, 2008. 175s. ISBN 978-80-85033-14-4.
7. KUBÍKOVÁ, A., JAKAB, M., MAŠKOVÁ, V. *Příběh města Český Krumlov*. Český Krumlov : Typodesign s. r. o., 2009. 191 s. ISBN 978-80-254-4796-3.
8. MLISOVÁ, L. Hradní muzeum, fakta. *Mladá fronta Dnes. Regionální příloha Jižní Čechy*. Praha : MAFRA, a. s. 20. 8. 2010.
9. NEZVALOVÁ, M. Šéfovou se stala díky lásce a Pasovu. *Mladá fronta Dnes. Regionální příloha jižní Čechy*. Praha : MAFRA, a. s. 15. 4. 2010.
10. RIEGL, A. *Moderní památková péče*. Překl. I. a T. Hlobilovi. NPÚ ÚP Praha 1. Praha : Sprinter, 2003. 173 s. ISBN 80-86234-34-7.
11. RICHTER, V. *Památka a péče*. Státní ústav památkové péče v Praze. Praha : MT Konzult, 1993. 127 s. ISBN 80-85787-61-X.
12. SLAVKO, P. *O unikátnosti barokního divadla vypovídají čísla*. Jihočeský deník Bohemia. 10. ročník přílohy Jihočeských deníků Bohemia „Barokní divadlo na zámku Český Krumlov“. Nadace barokního divadla. České Budějovice : VLTAVA-LABE-PRESS, a. s. 16. 3. 2006.
13. SLAVKO, P., FLAŠKOVÁ, Z. *Zámecké divadlo v Českém Krumlově*. Nadace barokního divadla. Český Krumlov : Vyšehrad, 2001. 39 s.

14. SRBOVÁ, H. *Nejvýznamnější mezinárodní ocenění cenu Europa Nostra získal zámek Český Krumlov podruhé*. Jihočeský deník Bohemia. 13. ročník přílohy Jihočeských deníků Bohemia „Barokní divadlo na zámku Český Krumlov“. Nadace barokního divadla. České Budějovice : VLTAVA-LABE-PRESS, a.s. 21. 3. 2009.
15. ŠTULC, J., DVORÁK, M. *Katechismus památkové péče*. NPÚ ÚP Praha 1. Praha : Sprinter, 2004. 195 s. ISBN 80-86234-55-X.
16. VALENČÍK, M., kol. autorů. *Šumava – příroda, historie, život*. Praha : Baset, 2003. 799 s. ISBN 80-7340-021-9.
17. WISCHIN, F., JIRMUSOVÁ, H. *Schiele a Krumlov*, Egon Schiele Art Centrum o.p.s. Český Krumlov. Klatovy : Dragon Press s.r.o., 2010. 291 s. ISBN 978-80-86789-1.
18. ZÁLOHA, J. *Krajem Lipna*. České Budějovice : Jihočeské nakladatelství, 1980. 108 s. 908(437.319).

Elektronické zdroje

1. *Architektura* [online]. Český Krumlov: Museum fotoatelier Seidel, 2008 – 2011 [cit. 2011-01-30]. Dostupné z WWW: <http://www.seidel.cz/docs/cz/seidel_museum_architektura.xml>.
2. *Ceny města Český Krumlov* [online]. Český Krumlov: Oficiální informační systém, 2006 – 2011 [cit. 2011-01-22]. Dostupné z WWW: <http://www.ckrumlov.info/docs/cz/ceny_mesta.xml>.
3. *Český Krumlov – historie města*. [online]. Město Český Krumlov 2006 – 2010 [cit. 2010-11-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.ckrumlov.info/docs/cz/zakinf.xml>>.
4. *Dny evropského dědictví* [online]. Praha: Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, 2010 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.shscms.cz/ehd/cz/>>.
5. *EHD v Evropě* [online]. Praha: Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska, 2010 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.shscms.cz/ehd/cz/ehd-v-evrope-148.html>>.

6. *Fundraising* [online]. Český Krumlov: Museum fotoatelier Seidel, 2008 – 2011 [cit. 2011-01-30]. Dostupné z WWW: <http://www.seidel.cz/docs/cz/seidel_fundraising.xml>.
7. *Historie regionu Český Krumlov* [online]. Město Český Krumlov, 2006 – 2010 [cit. 2010-11-04]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/region_histor_hireck.xml?style=printa>.
8. *Historie vzniku* [online]. Český Krumlov: Egon Schiele Art Centrum, 2005 – 2011 [cit. 2011-01-08]. Dostupné z: <<http://www.schieleartcentrum.cz/new/?artid=1&lang=cz&menutype=1&mode=normal>>.
9. KÁBOVÁ, H. *Památkář Václav Wagner*. [online]. Praha: Akademický bulletin. Archiv Akademie věd ČR, 2008 [cit. 2010-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://abicko.avcr.cz/cs/archiv/2004/10/obsah/pamatkar-vaclav-wagner.html>>.
10. *Museum Fotoatelier Seidel – Zastavte se v minulosti* [online]. Český Krumlov: Museum Fotoatelier Seidel, 2008 – 2011 [cit. 2011-01-30]. Dostupné z WWW: <http://www.seidel.cz/docs/cz/seidel_home.xml>.
11. *Muzeum stavebních dějin a řemesel* [online]. Český Krumlov: Oficiální informační systém, 2006 - 2011 [cit. 2011-01-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.ckrumlov.info/docs/cz/atr63.xml>>.
12. *Široká č.p. 70, 71* [online]. Český Krumlov Encyklopedie města, 2006 - 2011 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <http://www.encyklopedie.ckrumlov.cz/docs/cz/mesto_objekt_sir701.xml>.
13. *Tisková zpráva k postupu prací na Hradním muzeu v Českém Krumlově* [online]. České Budějovice: Národní památkový ústav, ú. o. p., 19. 8. 2010 [cit. 2011-02-02]. Dostupné z WWW: <[http://www.npu.cz/prur/novin/?news\[detail\]=6356](http://www.npu.cz/prur/novin/?news[detail]=6356)>.
14. WIMMER, S. *Ze Zátone do Bohdalovic* [online]. České Budějovice: Klub českých turistů; 4. 9. 2008 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <http://www.krumlov-net.cz/kct/foto2008-08-12/04_09_2008_.html>.

Ostatní zdroje

1. České televize. *Cyklus - Vášně sběratelská*. ČT2, 7. 10. 2010, 16.45h.
2. CICHROVÁ, K. *Prezentace památek veřejnosti, didaktické programy*. Přednáška. Národní památkový ústav, ú. o. p. České Budějovice. 23. 2. 2011.
3. PAVELEC, P. *Dějiny památkové péče I., II.* Přednáška. NPÚ ú. o. p. České Budějovice. 6. 10. 2010. 13. 10. 2010.
4. Soukromý archiv současného vlastníka objektu tkalcovského mlýna v Rožmberku nad Vltavou.
5. ŠAFROVÁ, D. *Jihočeská pravda. 1980* (přesné datování a zdroj nemohu bohužel doložit, spadá do období mé účasti v historickém kroužku na St. hradu a zámku v Českém Krumlově v době gymnaziálních studií, kdy jsem ještě zdroje informací řádně nepopisovala).

Příloha č. 1 - Dotazník

Milí žáci, žákyně, studenti a studentky,

jsem studentkou Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích. Nyní zpracovávám bakalářskou práci na téma “Péče o kulturní dědictví na Českokrumlovsku“. Ráda bych Vás poprosila o spolupráci vyplněním krátké ankety. Anketa je anonymní, údaje, které zde budou uvedeny, budou sloužit výhradně pro účely mé absolventské práce. Cílem ankety je zjistit, zda děti a mladí lidé mají zájem v dnešní moderní době o historii a památkové objekty.

Dotazník

1. Zajímá Vás historie, dějepis?
  - Ano
  - Spíš ano
  - Spíš ne
  - Ne
2. Navštěvujete památkové objekty?
  - Ano, rád/-a
  - Spíš ano
  - Spíš ne
  - Ne, nemám zájem
3. Památkové objekty navštěvuji
  - Individuálně
  - Organizovaně
4. Památkové objekty je třeba nákladně restaurovat, opravovat, udržovat. Má, podle Vás, význam investovat do zachování památek pro další generace?
  - Ano
  - Ne
  - Nevím
5. Čemu dáte přednost? Prohlídce
  - Hradu, zámku
  - Zříceniny
  - Technické památky (mlýn, hamr, divadlo, apod.)
  - Zajímá mne vše

- Nevím
6. Jak na Vás působí polorozbořené kapličky, kostely, opuštěné zámky, atp.?
 Potěšilo by mne, kdyby byly opravené, udržované.
 Nevím, je mi to jedno.
7. Jsou Vám známy didaktické programy Národního památkového ústavu v Č. Budějovicích?
 Ano
 Ne
8. Proč je podle Vás důležité pečovat o kulturní památky?
9. Do které věkové kategorie patříte?
 10 – 14 let 15 – 19 let 20 – 35 let
10. Pohlaví
 Žena
 Muž

Děkuji za Vaše odpovědi!